

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता, पद, जटा, घन पाठः

5.3 पञ्चमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः - चितीनां निरूपणं

Contents

1	TS 5.3.1.1	5
2	TS 5.3.1.2	5
3	TS 5.3.1.3	6
4	TS 5.3.1.4	7
5	TS 5.3.1.5	8
6	TS 5.3.2.1	9
7	TS 5.3.2.2	10
8	TS 5.3.2.3	11
9	TS 5.3.2.4	12
10	TS 5.3.2.5	13
11	TS 5.3.3.1	14
12	TS 5.3.3.2	15
13	TS 5.3.3.3	16

14	TS 5.3.3.4	17
15	TS 5.3.3.5	18
16	TS 5.3.4.1	19
17	TS 5.3.4.2	20
18	TS 5.3.4.3	21
19	TS 5.3.4.4	22
20	TS 5.3.4.5	23
21	TS 5.3.4.6	24
22	TS 5.3.4.7	24
23	TS 5.3.5.1	26
24	TS 5.3.5.2	27
25	TS 5.3.5.3	28
26	TS 5.3.5.4	29
27	TS 5.3.5.5	30

28	TS 5.3.6.1	31
29	TS 5.3.6.2	31
30	TS 5.3.6.3	32
31	TS 5.3.7.1	33
32	TS 5.3.7.2	34
33	TS 5.3.7.3	35
34	TS 5.3.7.4	36
35	TS 5.3.8.1	37
36	TS 5.3.8.2	38
37	TS 5.3.8.3	39
38	TS 5.3.9.1	40
39	TS 5.3.9.2	41
40	TS 5.3.10.1	42
41	TS 5.3.10.2	43

42	TS 5.3.10.3	43
43	TS 5.3.10.4	44
44	TS 5.3.11.1	45
45	TS 5.3.11.2	46
46	TS 5.3.11.3	47
47	TS 5.3.12.1	48
48	TS 5.3.12.2	48

1 TS 5.3.1.1

TS 5.3.1.1

Samhita Paata

उ॒थ्स॒न्न॒ य॒ज्ञो वा ए॒ष यद॒ग्निः किं॑ वाऽहै॒तस्य॑ क्रि॒यते॒ किं॑ वा न यद्वै य॒ज्ञस्य॑ क्रि॒यमा॑णस्या॒न्त॒र्यन्ति॑
पू॒र्य॑ति वा अ॒स्य तद॑श्चि॒नीरु॑पं दधा॒त्य॒श्चि॒नौ वै दे॒वानां॑ भि॒षजौ॑ ताभ्या॑मे॒वास्मै॑ भेष॒जं क॑रोति पञ्चो॒पं
दधा॑ति पा॒ङ्क्तो य॒ज्ञो यावा॑ने॒व य॒ज्ञस्तस्मै॑ भेष॒जं क॑रोत्य॒त॒व्या उप॑ दधा॒त्य॒तूनां॑ कृ॒त्यै - []

Pada Paata

उ॒थ्स॒न्न॒य॒ज्ञ इत्यु॑थ्स॒न्न - य॒ज्ञः । वै । ए॒षः । यत् । अ॒ग्निः । किम् । वा । अ॒हं । ए॒तस्य॑ ।
क्रि॒यते॒ । किम् । वा । न । यत् । वै । य॒ज्ञस्य॑ । क्रि॒यमा॑णस्य । अ॒न्त॒र्यन्ती॑त्य॒न्तः - यन्ति॑
। पू॒र्य॑ति । वै । अ॒स्य । तत् । आ॒श्चि॒नीः । उपे॑ति । द॒धा॒ति । अ॒श्चि॒नौ । वै । दे॒वाना॑म् ।
भि॒षजौ॑ । ताभ्या॑म् । ए॒व । अ॒स्मै । भेष॒जम् । क॑रोति । पञ्च । उपे॑ति । द॒धा॒ति । पा॒ङ्क्तः ।
य॒ज्ञः । यावा॑न् । ए॒व । य॒ज्ञः । तस्मै॑ । भेष॒जम् । क॑रोति । ऋ॒त॒व्याः । उपे॑ति । द॒धा॒ति
। ऋ॒त॒तूना॑म् । कृ॒त्यै ।

2 TS 5.3.1.2

TS 5.3.1.2

Samhita Paata

पञ्चोपं दधाति पञ्च वा ऋतवो यावन्त एवर्तवस्तान् कल्पयति समानप्रभृतयो भवन्ति समानोदंर्कास्तस्मात्
 समाना ऋतव एकेन पदेन व्यावर्तन्ते तस्माद्-ऋतवो व्यावर्तन्ते प्राणभृत उपं दधात्यृतुष्वेव प्राणान्
 दधाति तस्मात् समानाः सन्तः ऋतवो न जीर्यन्त्यथो प्रजनयत्येवैनां नैष वै वायुर्यत् प्राणो यद्-
 ऋतुव्या उपधाय प्राणभृत - []

Pada Paata

पञ्च । उपेति । दधाति । पञ्च । वै । ऋतवः । यावन्तः । एव । ऋतवः । तान् ।
 कल्पयति । समानप्रभृतय इति समान - प्रभृतयः । भवन्ति । समानोदंर्का इति समान - उदंर्काः
 । तस्मात् । समानाः । ऋतवः । एकेन । पदेन । व्यावर्तन्त इति वि - आवर्तन्ते । तस्मात्
 । ऋतवः । व्यावर्तन्त इति वि-आवर्तन्ते । प्राणभृत इति प्राण-भृतः । उपेति । दधाति ।
 ऋतुषु । एव । प्राणानिति प्र - अनान् । दधाति । तस्मात् । समानाः । सन्तः । ऋतवः ।
 न । जीर्यन्ति । अथो इति । प्रेति । जनयति । एव । एनान् । एषः । वै । वायुः । यत्
 । प्राण इति प्र - अनः । यत् । ऋतुव्याः । उपधायेत्युप - धाय । प्राणभृत इति प्राण - भृतः ।

3 TS 5.3.1.3

TS 5.3.1.3

Samhita Paata

उपदधाति तस्मात् सर्वानृतूननु वायुरा वरीवर्ति वृष्टिसनीरुपं दधाति वृष्टिमेवाव रुन्धे यदेकधोपदुद्ध्या-
 देकमृतुं वरुषेदनुपरिहारं सादयति तस्मात् सर्वानृतून वरुषति यत् प्राणभृत उपधाय वृष्टिसनीरुपदधाति

तस्माँद्वायुप्रच्युता दिवो वृष्टिरीते पशवो वै वयस्यां नानामनसः खलु वै पशवो नानाव्रतास्तेऽप
एवाभि समनसो - []

Pada Paata

उप॒दधा॑तीत्युप - दधाति । तस्माँत् । सर्वान् । ऋतून् । अन्विति । वायुः । एति । वरीवर्ति
। वृष्टिसनीरिति वृष्टि - सनीः । उपेति । दधाति । वृष्टिम् । एव । अवेति । रुन्धे । यत् ।
एक॒धेत्येक - धा । उप॒दद्ध्या॑दित्युप - दद्ध्यात् । एकम् । ऋतुम् । वरू॒षेत् । अनु॒परि॒हार॑मित्यनु॒-
परि॒हार॑म् । सा॒दय॑ति । तस्माँत् । सर्वान् । ऋतून् । वरू॒षति । यत् । प्राण॒भृत् इति प्राण
- भृत् । उप॒धायेत्युप - धाय । वृष्टिसनीरिति वृष्टि - सनीः । उप॒दधा॑तीत्युप - दधाति ।
तस्माँत् । वायुप्रच्युतेति वायु - प्रच्युता । दिवः । वृष्टिः । ईर्ते । पशवः । वै । वयस्याः
। नानामनस इति नाना - मनसः । खलु । वै । पशवः । नानाव्रता इति नाना - व्रताः । ते
। अपः । एव । अभीति । समनस इति स - मनसः ।

4 TS 5.3.1.4

TS 5.3.1.4

Samhita Paata

यं का॒मये॑तापशुः स्या॒दिति॑ वयस्यास्तस्यो॒प॒धाया॑पस्या॒ उप॑ दद्ध्या॒द स॑ज्ञानमेवास्मै पशुभिः करोत्यपशुरेव
भवति॒ यं का॒मये॑त पशुमान्थ॒स्या॒दित्य॑प॒स्यास्तस्यो॒प॒धाय॑ वयस्या॒ उप॑ दद्ध्या॒थ स॑ज्ञानमेवास्मै
पशुभिः करोति पशुमानेव भवति॒ चत॑स्रः पुरस्तादुप॑ दधाति॒ तस्माँच्च॑त्वारि॒ चक्षु॑षो रूपाणि॒ द्वे शु॒क्ले

द्वे कृष्णे - []

Pada Paata

यम् । कामयेत । अपशुः । स्यात् । इति । वयस्याः । तस्य । उपधायेत्युप - धाय ।
 अपस्याः । उपेति । दुद्ध्यात् । असंज्ञानमित्यसं - ज्ञानम् । एव । अस्मै । पशुभिरिति
 पशु-भिः । करोति । अपशुः । एव । भवति । यम् । कामयेत । पशुमानिति पशु - मान्
 । स्यात् । इति । अपस्याः । तस्य । उपधायेत्युप - धाय । वयस्याः । उपेति । दुद्ध्यात्
 । संज्ञानमिति सं - ज्ञानम् । एव । अस्मै । पशुभिरिति पशु - भिः । करोति । पशुमानिति
 पशु - मान् । एव । भवति । चतस्रः । पुरस्तात् । उपेति । दुधाति । तस्मात् । चत्वारि
 । चक्षुषः । रूपाणि । द्वे इति । शुक्ले इति । द्वे इति । कृष्णे इति ।

5 TS 5.3.1.5

TS 5.3.1.5

Samhita Paata

मूर्द्धन्वतीर्भवन्ति तस्मात् पुरस्तान्मूर्द्धा पञ्च दक्षिणायाः श्रोण्यामुप दधाति पञ्चोत्तरस्यां तस्मात्
 पश्चाद्-वरूपायान् पुरस्तात् प्रवणः पशुर्बस्तो वय इति दक्षिणेऽस्य उप दधाति वृष्णिर्वय इत्युत्तरे
 ऽसावेव प्रति दधाति व्याघ्रो वय इति दक्षिणे पक्ष उप दधाति सिंहो वय इत्युत्तरे पक्षयोरेव
 वीर्यं दधाति पुरुषो वय इति () मद्धये तस्मात् पुरुषः पशूनामधिपतिः ॥

Pada Paata

मू॒र्ध॒न्वती॑रिति॒ मू॒र्ध॒न्-वतीः॑ । भ॒व॒न्ति । तस्मा॑त् । पु॒रस्ता॑त् । मू॒र्धा । पञ्च॑ । दक्षि॑णायाम् ।
 । श्रो॒ण्या॑म् । उपेति॑ । दु॒धा॒ति । पञ्च॑ । उत्त॑रस्या॒मित्यु॒त्-त॒रस्या॑म् । तस्मा॑त् । प॒श्चात् ।
 व॒र॒षी॑यान् । पु॒रस्ता॑त् प्रव॑ण॒ इति॑ पु॒रस्ता॑त् - प्र॒व॒णः । प॒शुः । ब॒स्तः । व॒यः । इति॑ ।
 दक्षि॑णे । अ॒श्वैः॑ । उपेति॑ । दु॒धा॒ति । वृ॒ष्णिः । व॒यः । इति॑ । उत्त॑र इत्यु॒त् - त॒रे । अ॒श्वौ॑
 । ए॒व । प्रती॑ति । दु॒धा॒ति । व्या॒घ्रः । व॒यः । इति॑ । दक्षि॑णे । प॒क्षे । उपेति॑ । दु॒धा॒ति
 । सि॒ंहः । व॒यः । इति॑ । उत्त॑र इत्यु॒त् - त॒रे । प॒क्षयोः॑ । ए॒व । वी॒र्य॑म् । दु॒धा॒ति ।
 पु॒रुषः॑ । व॒यः । इति॑ () । म॒द्भ्यै॑ । तस्मा॑त् । पु॒रुषः॑ । प॒शूना॑म् । अधि॑पतिरित्यधि॑ - प॒तिः ॥

6 TS 5.3.2.1**TS 5.3.2.1****Samhita Paata**

इन्द्रा॑ग्नी अव्य॑थमाना॒मिति॑ स्वय॑मातृ॒ण्णामु॑प॒ दधा॑तीन्द्रा॒ग्निभ्या॑ँ वा इ॒मौ लो॒कौ वि॑धृ॒ताव॑नयो॒-लो॒कयो॒-
 वि॑धृत्या॒ अधृ॑ते॒व वा ए॒षा यन्म॑द्भ्य॒मा चि॑तिर॒न्तरि॑क्षमि॒व वा ए॒षेन्द्रा॑ग्नी इत्या॑हेन्द्रा॒ग्नी वै दे॒वाना॑मो॒जो
 भृ॒तावो॑ज॒सैवैना॑-म॒न्तरि॑क्षे चि॒नुते॑ धृ॒त्यै स्वय॑मातृ॒ण्णामु॑प॒ दधा॑त्य॒न्तरि॑क्षं॒ वै स्वय॑मातृ॒ण्णा ऽन्तरि॑क्षमे॒वोप॑
 धृ॒ते ऽश्व॑मु॒प - []

Pada Paata

इन्द्रा॑ग्नी इतीन्द्र॑ - अ॒ग्नी । अव्य॑थमाना॒म् । इति॑ । स्व॒य॒मा॒तृ॒ण्णामि॑ति॒ स्वयं॑ - आ॒तृ॒ण्णाम् ।

उपेति॑ । दु॒धा॒ति॑ । इन्द्रा॑ग्निभ्यामितीन्द्रा॑ग्नि - भ्या॒म् । वै । इ॒मौ । लो॒कौ । वि॒धृ॒ता॒वि॒ति॒ वि -
 धृ॒तौ । अ॒नयोः॑ । लो॒कयोः॑ । वि॒धृ॒त्या इति॑ वि - धृ॒त्यै । अ॒धृ॒ता । इ॒व । वै । ए॒षा । यत्
 । म॒द्भ्य॒मा । चि॒तिः । अ॒न्तरि॑क्षम् । इ॒व । वै । ए॒षा । इन्द्रा॑ग्नी इतीन्द्र॑ - अ॒ग्नी । इति॑ ।
 आ॒ह । इन्द्रा॑ग्नी इतीन्द्र॑ - अ॒ग्नी । वै । दे॒वाना॑म् । ओ॒जो॒भृ॒ता॒वि॒त्यो॒जः - भृ॒तौ । ओ॒जसा॑ ।
 ए॒व । ए॒ना॒म् । अ॒न्तरि॑क्षे । चि॒नु॒ते । धृ॒त्यै । स्व॒य॒मा॒तृ॒ण्णामि॑ति॒ स्वयं॑ - आ॒तृ॒ण्णाम् । उपेति॑
 । दु॒धा॒ति॑ । अ॒न्तरि॑क्षम् । वै । स्व॒य॒मा॒तृ॒ण्णेति॑ स्वयं॑-आ॒तृ॒ण्णा । अ॒न्तरि॑क्षम् । ए॒व । उपेति॑
 । धृ॒त्ते । अ॒श्वम् । उपेति॑ ।

7 TS 5.3.2.2

TS 5.3.2.2

Samhita Paata

घ्रापयति प्राणमेवास्यां दधात्यथो प्राजापत्यो वा अश्वः प्रजापतिनैवाग्निं चिनुते स्वयमातृण्णा भवति
 प्राणानामुत्सृष्ट्या अथो सुवर्गस्य लोकस्यानुख्यात्यै देवानां वै सुवर्गं लोकं यतां दिशः समवलीयन्त
 त एता दिश्या अपश्यन् ता उपादधत् ताभिर्वै ते दिशोऽदृष्टुन् यद्विश्यो उपदधाति दिशां विधृत्यै
 दशं प्राणभृतः पुरस्तादुप - []

Pada Paata

घ्रा॒प॒य॒ति॒ । प्रा॒णमि॑ति॒ प्र - अ॒नम् । ए॒व । अ॒स्या॒म् । दु॒धा॒ति॑ । अ॒थो इति॑ । प्रा॒जा॒प॒त्य इति॑
 प्रा॒जा - प॒त्यः । वै । अ॒श्वः । प्र॒जा॒प॒ति॒नेति॑ प्र॒जा - प॒ति॒ना । ए॒व । अ॒ग्नि॒म् । चि॒नु॒ते ।

स्वयमातृणेतु स्वयं - आतृणा । भवति । प्राणानामिति प्र - अनानाम् । उथ्सृष्ट्य इत्युत् -
 सृष्ट्यै । अथो इति । सुवर्गस्येति सुवः - गस्यं । लोकस्यं । अनुख्यात्या इत्यनु - ख्यात्यै ।
 देवानाम् । वै । सुवर्गमिति सुवः - गम् । लोकम् । यताम् । दिशः । समिति । अल्लीयन्त
 । ते । एताः । दिश्याः । अपश्यन् । ताः । उपेति । अदधत् । तामिः । वै । ते ।
 दिशः । अदधन् । यत् । दिश्याः । उपदधातीत्युप - दधाति । दिशाम् । विधृत्या इति वि
 - धृत्यै । दश । प्राणभृत इति प्राण - भृतः । पुरस्तात् । उपेति ।

8 TS 5.3.2.3

TS 5.3.2.3

Samhita Paata

दधाति नव वै पुरुषे प्राणा नाभिर्दशमी प्राणानेव पुरस्ताद्धत्ते तस्मात् पुरस्तात् प्राणा ज्योतिष्मती-
 मुत्तमामुप दधाति तस्मात् प्राणानां वाग्ज्योतिरुत्तमा दशोप दधाति दशाक्षरा विराड् विराट् छन्दसां
 ज्योतिर्ज्योतिरेव पुरस्ताद्धत्ते तस्मात् पुरस्ताज्ज्योतिरुपां ऽऽ*स्महे छन्दाश्सि प्रशुष्वजिमयुस्तान्
 बृहत्युदजयत् तस्माद्-बारहताः - []

Pada Paata

दधाति । नव । वै । पुरुषे । प्राणा इति प्र - अनाः । नाभिः । दशमी । प्राणानिति
 प्र - अनान् । एव । पुरस्तात् । धत्ते । तस्मात् । पुरस्तात् । प्राणा इति प्र - अनाः ।
 ज्योतिष्मतीम् । उत्तमामित्युत् - तमाम् । उपेति । दधाति । तस्मात् । प्राणानामिति प्र -
 अनानाम् । वाक् । ज्योतिः । उत्तमेत्युत् - तमा । दश । उपेति । दधाति । दशाक्षरेति दश

- अक्षरा । विराडिति वि - राट् । विराडिति वि - राट् । छन्दसाम् । ज्योतिः । ज्योतिः ।
 एव । पुरस्तात् । धत्ते । तस्मात् । पुरस्तात् । ज्योतिः । उपेति । आस्महे । छन्दांसि ।
 पशुषु । आजिम् । अयुः । तान् । बृहती । उदिति । अजयत् । तस्मात् । बारहताः ।

9 TS 5.3.2.4

TS 5.3.2.4

Samhita Paata

पशवं उच्यन्ते मा छन्द इति दक्षिणत उपं दधाति तस्माद्-दक्षिणा वृतो मासाः पृथिवी छन्द इति
 पश्चात् प्रतिष्ठित्या अग्निदेवतेत्युत्तरत ओजो वा अग्निरोज एवोत्तरतो धत्ते तस्मादुत्तरतो ऽभिप्रयायी
 जयति षट्त्रिंशत् संपद्यन्ते षट्त्रिंशदक्षरा बृहती बारहताः पशवो बृहत्यैवास्मै पशून्व रुन्धे बृहती
 छन्दसाः स्वराज्यं परीयाय यस्यैता - []

Pada Paata

पशवंः । उच्यन्ते । मा । छन्दः । इति । दक्षिणतः । उपेति । दधाति । तस्मात् ।
 दक्षिणावृत इति दक्षिणा - आवृतः । मासाः । पृथिवी । छन्दः । इति । पश्चात् । प्रतिष्ठित्या
 इति प्रति - स्थित्यै । अग्निः । देवता । इति । उत्तरत इत्युत् - तरतः । ओजः । वै ।
 अग्निः । ओजः । एव । उत्तरत इत्युत्-तरतः । धत्ते । तस्मात् । उत्तरतोऽभिप्रयायीत्युत्तरतः
 - अभिप्रयायी । जयति । षट्त्रिंशदिति षट् - त्रिंशत् । समिति । पद्यन्ते । षट्त्रिंशदक्षरेति
 षट्त्रिंशत् - अक्षरा । बृहती । बारहताः । पशवंः । बृहत्या । एव । अस्मै । पशून् । अवेति ।
 रुन्धे । बृहती । छन्दसाम् । स्वराज्यमिति स्व - राज्यम् । परीति । इयाय । यस्यैताः ।

10 TS 5.3.2.5

TS 5.3.2.5

Samhita Paata

उपधी॒यन्ते॑ गच्छ॑ति॒ स्वरा॑ज्यः॒ स॒प्त॒ वाल॑खिल्याः॒ पुर॒स्ता॒दुप॑ दधाति॒ स॒प्त॒ प॒श्चात्॒ स॒प्त॒ वै शी॑रू॒ष॒ण्याः॑
प्रा॒णा॒ द्वाववा॑ञ्चौ प्रा॒णाना॑ः॒ स॒र्वीर्य॑त्वाय॒ मू॒र्द्धा॑ऽसि॒ राडि॑ति॒ पुर॒स्ता॒दुप॑ दधाति॒ यन्त्री॒ राडि॑ति॒ प॒श्चात्
प्रा॒णाने॒वास्मै॑ स॒मीचो॑ दधाति ॥

Pada Paata

उप॒धी॒यन्त॑ इत्युप॒धी॒यन्ते॑ । गच्छ॑ति । स्वरा॑ज्यमिति॒ स्व-रा॒ज्यम् । स॒प्त । वाल॑खिल्या॒ इति॒
वाल॑ - खिल्याः । पुर॒स्ता॒त् । उपेति॑ । दुधा॑ति । स॒प्त । प॒श्चात् । स॒प्त । वै । शी॑रू॒ष॒ण्याः॑ ।
प्रा॒णा इति॑ प्र - अ॒नाः । द्वौ । अवा॑ञ्चौ । प्रा॒णाना॑मिति॒ प्र - अ॒नाना॑म् । स॒र्वीर्य॑त्वायेति॒ स॒र्वीर्य॑
- त्वाय॑ । मू॒र्द्धा । अ॒सि । राट् । इति॑ । पुर॒स्ता॒त् । उपेति॑ । दुधा॑ति । यन्त्री॒ । राट् ।
इति॑ । प॒श्चात् । प्रा॒णानिति॑ प्र - अ॒नान् । ए॒व । अ॒स्मै । स॒मीचः॑ । दुधा॑ति ॥

11 TS 5.3.3.1

TS 5.3.3.1

Samhita Paata

दे॒वा वै यद्-य॒ज्ञे ऽकु॑र्वत् तदसु॑रा अकु॑र्वत् ते दे॒वा ए॒ता अ॑क्ष॒णया॒स्तोमी॑या अप॒श्यन् ता अ॒न्यथा॑
 ऽनू॒च्या-न्य॒थोपा॑दधत् तदसु॑रा नान्ववा॑यन् ततो॑ दे॒वा अभ॑वन् परा॑ऽसु॒रा यद॑क्ष॒णया॒स्तोमी॑या अ॒न्यथा॑
 ऽनू॒च्या-न्य॒थोप॑ दधा॑ति भ्रातृ॑व्याभिभू॒त्यै भव॑त्या॒त्मना॑ परा॑ऽस्य भ्रातृ॑व्यो भवत्या-शु॒स्त्रिवृ॑दिति॑ पु॒रस्ता॑दुप॑
 दधाति॑ यज्ञ॒मुखं॑ वै त्रि॒वृ - []

Pada Paata

दे॒वाः । वै । यत् । य॒ज्ञे । अकु॑र्वत् । तत् । असु॑राः । अकु॑र्वत् । ते । दे॒वाः । ए॒ताः ।
 अ॒क्ष॒णया॒स्तोमी॑या इत्य॑क्ष॒णया-स्तोमी॑याः । अप॒श्यन् । ताः । अ॒न्यथा॑ । अ॒नू॒च्येत्य॑नु - उच्य॑
 । अ॒न्यथा॑ । उपेति॑ । अ॒दुध॑त् । तत् । असु॑राः । न । अ॒न्ववा॑यन्नित्य॑नु - अवा॑यन् । ततः॑
 । दे॒वाः । अभ॑वन् । परेति॑ । असु॑राः । यत् । अ॒क्ष॒णया॒स्तोमी॑या इत्य॑क्ष॒णया - स्तोमी॑याः
 । अ॒न्यथा॑ । अ॒नू॒च्येत्य॑नु - उच्य॑ । अ॒न्यथा॑ । उप॒दधा॑तीत्यु॑प-दधा॑ति । भ्रातृ॑व्याभिभू॒त्या इति॑
 भ्रातृ॑व्य - अभि॑भू॒त्यै । भव॑ति । आ॒त्मना॑ । परेति॑ । अ॒स्य । भ्रातृ॑व्यः । भव॑ति । आ॒शुः ।
 त्रि॒वृदि॑ति त्रि - वृत् । इति॑ । पु॒रस्ता॑त् । उपेति॑ । द॒धाति॑ । यज्ञ॒मुखमि॑ति यज्ञ - मुखम् । वै
 । त्रि॒वृदि॑ति त्रि - वृत् ।

12 TS 5.3.3.2

TS 5.3.3.2

Samhita Paata

-द्यं॑मुखमे॒व पु॒रस्ता॒द्वि या॑तयति॒ व्यो॑म सप्तद॒श इति॑ दक्षिण॒तो ऽन्नं॑ वै व्यो॑माऽन्नं॑ सप्तद॒शोऽन्नमे॒व दक्षिण॒तो ध॑त्ते तस्मा॒द्-दक्षि॑णेनान्नम॒द्यते ध॑रुणं॑ एकवि॒ंश इति॑ प॒श्चात् प्र॑ति॒ष्ठा वा ए॑कवि॒ंशः प्रति॑ष्ठित्यै भान्तः प॒ञ्चद॒श इत्यु॑त्तर॒त ओजो॑ वै भान्त ओजः प॒ञ्चद॒श ओज॑ ए॒वोत्त॑र॒तो ध॑त्ते तस्मा॑दुत्तरतो ऽभि॒प्रया॒यी ज॑यति॒ प्रतू॑र्तिर॒ष्टाद॒श इति॑ पु॒रस्ता॒- []

Pada Paata

य॒ज्ञमु॒खमि॑ति॒ यज्ञ॑ - मुखम् । ए॒व । पु॒रस्ता॑त् । वी॒ति । या॑तयति॒ । व्यो॑मेति॒ वि - ओ॒म् । सप्त॑द॒श इति॑ सप्त - द॒शः । इति॑ । द॒क्षिण॑तः । अ॒न्नम् । वै । व्यो॑मेति॒ वि - ओ॒म् । अ॒न्नम् । सप्त॑द॒श इति॑ सप्त - द॒शः । अ॒न्नम् । ए॒व । द॒क्षिण॑तः । ध॑त्ते । तस्मा॑त् । दक्षि॑णेन । अ॒न्नम् । अ॒द्यते॑ । ध॑रुणः॑ । ए॒कवि॑ंश इत्ये॒क-वि॑ंशः । इति॑ । प॒श्चात् । प्र॑ति॒ष्ठेति॑ प्रति - स्था । वै । ए॒कवि॑ंश इत्ये॒क - वि॑ंशः । प्रति॑ष्ठित्या॒ इति॑ प्रति - स्थि॒त्यै । भान्तः॑ । प॒ञ्चद॒श इति॑ पञ्च - द॒शः । इति॑ । उ॒त्तर॑त इत्यु॑त् - त॒रतः॑ । ओजः॑ । वै । भान्तः॑ । ओजः॑ । प॒ञ्चद॒श इति॑ पञ्च - द॒शः । ओजः॑ । ए॒व । उ॒त्तर॑त इत्यु॑त् - त॒रतः॑ । ध॑त्ते । तस्मा॑त् । उ॒त्तर॑तोऽभि॒प्रया॒यीत्यु॑त्तरतः - अ॒भिप्र॑या॒यी । ज॑यति॒ । प्रतू॑र्तिरिति॒ प्र - तू॑र्तिः । अ॒ष्टाद॒श इत्य॑ष्टा - द॒शः । इति॑ । पु॒रस्ता॑त् ।

13 TS 5.3.3.3

TS 5.3.3.3

Samhita Paata

-दुपं दधाति द्वौ त्रिवृतावभिपूर्वं यज्ञमुखे वि यातयत्यभिवर्तः सविश इति दक्षिणतोऽन्नं वा
अभिवर्तोऽन्नं सविशोऽन्नमेव दक्षिणतो धत्ते तस्माद्-दक्षिणेनान्नमद्यते वर्चो द्वाविश इति पश्चाद्-
यद्-विशतिर्द्वे तेन विराजौ यद् द्वे प्रतिष्ठा तेन विराजोरेवा-भिपूर्वमन्नाद्ये प्रतितिष्ठति तपो नवदश
इत्युत्तरं तस्मात् सव्यो - []

Pada Paata

उपेति । दधाति । द्वौ । त्रिवृताविति त्रि - वृता । अभिपूर्वमित्यभि - पूर्वम् । यज्ञमुख इति
यज्ञ - मुखे । वीति । यातयति । अभिवर्त इत्यभि - वर्तः । सविश इति स-विशः । इति
। दक्षिणतः । अन्नम् । वै । अभिवर्त इत्यभि - वर्तः । अन्नम् । सविश इति स - विशः
। अन्नम् । एव । दक्षिणतः । धत्ते । तस्मात् । दक्षिणेन । अन्नम् । अद्यते । वर्चः ।
द्वाविशः । इति । पश्चात् । यत् । विशतिः । द्वे इति । तेन । विराजाविति वि-राजौ । यत्
। द्वे इति । प्रतिष्ठेति प्रति - स्था । तेन । विराजोरिति वि - राजोः । एव । अभिपूर्वमित्यभि
- पूर्वम् । अन्नाद्य इत्यन्न - अद्ये । प्रतीति । तिष्ठति । तपः । नवदश इति नव - दशः ।
इति । उत्तरं इत्युत्तर - तरतः । तस्मात् । सव्यः ।

14 TS 5.3.3.4

TS 5.3.3.4

Samhita Paata

हस्तयोस्तपस्वितरो योनिश्चतुर्विंश इति पुरस्तादुप दधाति चतुर्विंशत्यक्षरा गायत्री गायत्री यज्ञमुखं
यज्ञमुखमेव पुरस्ताद्-वियातयति गर्भाः पञ्चविंश इति दक्षिणतोऽन्नं वै गर्भा अन्नं पञ्चविंशोन्नमेव
दक्षिणतो धत्ते तस्माद् दक्षिणेनान्नमद्यत ओजस्त्रिणव इति पश्चादिमे वै लोकास्त्रिणव एष्वेव लोकेषु
प्रतिष्ठति सुभरणस्त्रयोविंश इत्यु - []

Pada Paata

हस्तयोः । तपस्वितर इति तपस्वि - तरः । योनिः । चतुर्विंश इति चतुः - विंशः । इति
। पुरस्तात् । उपेति । दधाति । चतुर्विंशत्यक्षरेति चतुर्विंशति - अक्षरा । गायत्री । गायत्री
। यज्ञमुखमिति यज्ञ - मुखम् । यज्ञमुखमिति यज्ञ - मुखम् । एव । पुरस्तात् । वीति ।
यातयति । गर्भाः । पञ्चविंश इति पञ्च - विंशः । इति । दक्षिणतः । अन्नम् । वै । गर्भाः
। अन्नम् । पञ्चविंश इति पञ्च - विंशः । अन्नम् । एव । दक्षिणतः । धत्ते । तस्मात् ।
दक्षिणेन । अन्नम् । अद्यते । ओजः । त्रिणव इति त्रि - नवः । इति । पश्चात् । इमे । वै
। लोकाः । त्रिणव इति त्रि - नवः । एषु । एव । लोकेषु । प्रतीति । तिष्ठति । सुभरण
इति सं - भरणः । त्रयोविंश इति त्रयः - विंशः । इति ।

15 TS 5.3.3.5

TS 5.3.3.5

Samhita Paata

-त्तरुतस्तस्मात् सव्यो हस्तयोः सम्भार्यतरः ऋतुरेकत्रिंश इति पुरस्तादुप दधाति वाग्वै ऋतुर्यज्ञमुखं
वाग्यज्ञमुखमेव पुरस्ताद्वि यातयति ब्रह्मस्य विष्टपं चतुस्त्रिंश इति दक्षिणतोऽसौ वा आदित्यो ब्रह्मस्य
विष्टपं ब्रह्मवर्चसमेव दक्षिणतो धत्ते तस्माद् दक्षिणोऽद्धौ ब्रह्मवर्चसितरः प्रतिष्ठा त्रयस्त्रिंश इति
पश्चात् प्रतिष्ठित्यै नाकः षट्त्रिंश इत्युत्तरतः सुवर्गो वै () लोको नाकः सुवर्गस्य लोकस्य समष्ट्यै
॥ श्वेचिअल् खोवै fओर् अनुवाकम् आशु - व्योम - धरुणो - भान्तः - प्रतूर्तिर - भिवर्तो - वर्च -
स्तपो - योनि - गर्भा - ओजः - सभरणः - ऋतु - ब्रह्मस्य - प्रतिष्ठा - नाकः - षोडश)

Pada Paata

उत्तरुत इत्युत् - तरुतः । तस्मात् । सव्यः । हस्तयोः । सम्भार्यतर इति संभार्य - तरुः । ऋतुः
। एकत्रिंश इत्येक - त्रिंशः । इति । पुरस्तात् । उपेति । दधाति । वाक् । वै । ऋतुः ।
यज्ञमुखमिति यज्ञ - मुखम् । वाक् । यज्ञमुखमिति यज्ञ - मुखम् । एव । पुरस्तात् । वीति ।
यातयति । ब्रह्मस्य । विष्टपम् । चतुस्त्रिंश इति चतुः - त्रिंशः । इति । दक्षिणतः । असौ
। वै । आदित्यः । ब्रह्मस्य । विष्टपम् । ब्रह्मवर्चसमिति ब्रह्म - वर्चसम् । एव । दक्षिणतः
। धत्ते । तस्मात् । दक्षिणः । अद्धौ । ब्रह्मवर्चसितर इति ब्रह्मवर्चसि - तरुः । प्रतिष्ठेति
प्रति - स्था । त्रयस्त्रिंश इति त्रयः - त्रिंशः । इति । पश्चात् । प्रतिष्ठित्या इति प्रति - स्थित्यै ।
नाकः । षट्त्रिंश इति षट् - त्रिंशः । इति । उत्तरुत इत्युत् - तरुतः । सुवर्ग इति सुवः - गः ।
वै () । लोकः । नाकः । सुवर्गस्येति सुवः - गस्य । लोकस्य । समष्ट्या इति सं - अष्ट्यै
॥ आशु - व्योम - धरुणो - भान्तः - प्रतूर्तिर - भिवर्तो - वर्च - स्तपो - योनि - गर्भा - ओजः -

सुभरंणः - ऋतु - ब्रह्मस्य - प्रतिष्ठा - नाकः - षोडश)

16 TS 5.3.4.1

TS 5.3.4.1

Samhita Paata

अग्नेर्भागोऽसीति पुरस्तादुप दधाति यज्ञमुखं वा अग्निर्यज्ञमुखं दीक्षा यज्ञमुखं ब्रह्म यज्ञमुखं त्रिवृद्-
यज्ञमुखमेव पुरस्ताद्वि यातयति नृचक्षसां भागोऽसीति दक्षिणतः शुश्रुवांसो वै नृचक्षसोऽन्नं धाता
जातायैवास्मा अन्नमपि दधाति तस्माज्जातोऽन्नमत्ति जनित्रः स्पृतः सप्तदशः स्तोम इत्याहाऽन्नं वै
जनित्र - []

Pada Paata

अग्नेः । भागः । असि । इति । पुरस्तात् । उपेति । दधाति । यज्ञमुखमिति यज्ञ - मुखम्
। वै । अग्निः । यज्ञमुखमिति यज्ञ-मुखम् । दीक्षा । यज्ञमुखमिति यज्ञ - मुखम् । ब्रह्म ।
यज्ञमुखमिति यज्ञ - मुखम् । त्रिवृदिति त्रि - वृत् । यज्ञमुखमिति यज्ञ-मुखम् । एव । पुरस्तात्
। वीति । यातयति । नृचक्षसामिति नृ - चक्षसाम् । भागः । असि । इति । दक्षिणतः ।
शुश्रुवांसः । वै । नृचक्षस इति नृ - चक्षसः । अन्नम् । धाता । जातायै । एव । अस्मै
। अन्नम् । अपीति । दधाति । तस्मात् । जातः । अन्नम् । अत्ति । जनित्रम् । स्पृतम् ।
सप्तदश इति सप्त - दशः । स्तोमः । इति । आह । अन्नम् । वै । जनित्रम् ।

17 TS 5.3.4.2

TS 5.3.4.2

Samhita Paata

-मन्त्रं सप्तदशोऽन्नमेव दक्षिणतो धत्ते तस्माद् दक्षिणेना-न्नमद्यते मित्रस्य भागोऽसीति पश्चात् प्राणो वै मित्रोऽपानो वरुणः प्राणापानावेवास्मिन् दधाति दिवो वृष्टिर्वाताः स्पृता एकविंशः स्तोम इत्याह प्रतिष्ठा वा एकविंशः प्रतिष्ठित्या इन्द्रस्य भागोऽसीत्युत्तरत ओजो वा इन्द्र ओजो विष्णुरोजः क्षत्रमोजः पञ्चदश - []

Pada Paata

अन्नम् । सप्तदश इति सप्त - दशः । अन्नम् । एव । दक्षिणतः । धत्ते । तस्मात् । दक्षिणेन । अन्नम् । अद्यते । मित्रस्य । भागः । अस्मि । इति । पश्चात् । प्राण इति प्र - अनः । वै । मित्रः । अपान इत्यप - अनः । वरुणः । प्राणापानाविति प्राण - अपानौ । एव । अस्मिन् । दधाति । दिवः । वृष्टिः । वाताः । स्पृताः । एकविंश इत्येक - विंशः । स्तोमः । इति । आह । प्रतिष्ठेति प्रति - स्था । वै । एकविंश इत्येक - विंशः । प्रतिष्ठित्या इति प्रति-स्थित्यै । इन्द्रस्य । भागः । अस्मि । इति । उत्तरत इत्युत् - तरतः । ओजः । वै । इन्द्रः । ओजः । विष्णुः । ओजः । क्षत्रम् । ओजः । पञ्चदश इति पञ्च - दशः ।

18 TS 5.3.4.3

TS 5.3.4.3

Samhita Paata

ओजं एवोत्तरतो धत्ते तस्मादुत्तरतोऽभिप्रयायी जयति वसूनां भागोऽसीति पुरस्तादुप दधाति यज्ञमुखं
वै वसवो यज्ञमुखं रुद्रा यज्ञमुखं चतुर्विंशो यज्ञमुखमेव पुरस्ताद्वि यातयत्यादित्यानां भागोऽसीति
दक्षिणतोऽन्नं वा आदित्या अन्नं मरुतोऽन्नं गर्भा अन्नं पञ्चविंशोऽन्नमेव दक्षिणतो धत्ते तस्माद्
दक्षिणेनाऽन्नमद्यते ऽदित्यै भागो - []

Pada Paata

ओजः । एव । उत्तरत इत्युत् - तरतः । धत्ते । तस्मात् । उत्तरतोऽभिप्रयायीत्युत्तरतः-
अभिप्रयायी । जयति । वसूनाम् । भागः । असि । इति । पुरस्तात् । उपेति । दधाति ।
यज्ञमुखमिति यज्ञ-मुखम् । वै । वसवः । यज्ञमुखमिति यज्ञ - मुखम् । रुद्राः । यज्ञमुखमिति
यज्ञ - मुखम् । चतुर्विंश इति चतुः - विंशः । यज्ञमुखमिति यज्ञ - मुखम् । एव । पुरस्तात्
। वीति । यातयति । आदित्यानाम् । भागः । असि । इति । दक्षिणतः । अन्नम् । वै ।
आदित्याः । अन्नम् । मरुतः । अन्नम् । गर्भाः । अन्नम् । पञ्चविंश इति पञ्च - विंशः ।
अन्नम् । एव । दक्षिणतः । धत्ते । तस्मात् । दक्षिणेन । अन्नम् । अद्यते । अदित्यै । भागः ।

19 TS 5.3.4.4

TS 5.3.4.4

Samhita Paata

ऽसीति पश्चात् प्रतिष्ठा वा अदितिः प्रतिष्ठा पूषा प्रतिष्ठा त्रिणवः प्रतिष्ठित्यै देवस्य सवितुर्भागोऽसीत्युत्तरतो ब्रह्म वै देवः सविता ब्रह्म बृहस्पतिर्ब्रह्म चतुष्टोमो ब्रह्मवर्चसमेवोत्तरतो धत्ते तस्मादुत्तरोऽर्द्धो ब्रह्मवर्चसितरः सावित्रवती भवति प्रसूत्यै तस्माद् ब्राह्मणानामुदीची सनिः प्रसूता धृत्रश्चतुष्टोम इति पुरस्तादुप दधाति यज्ञमुखं वै धृत्रो - []

Pada Paata

असि । इति । पश्चात् । प्रतिष्ठेति प्रति - स्था । वै । अदितिः । प्रतिष्ठेति प्रति - स्था । पूषा । प्रतिष्ठेति प्रति - स्था । त्रिणव इति त्रि - नवः । प्रतिष्ठित्या इति प्रति-स्थित्यै । देवस्य । सवितुः । भागः । असि । इति । उत्तरत इत्युत् - तरतः । ब्रह्म । वै । देवः । सविता । ब्रह्म । बृहस्पतिः । ब्रह्म । चतुष्टोम इति चतुः - स्तोमः । ब्रह्मवर्चसमिति ब्रह्म - वर्चसम् । एव । उत्तरत इत्युत् - तरतः । धत्ते । तस्मात् । उत्तर इत्युत् - तरः । अर्द्धः । ब्रह्मवर्चसितर इति ब्रह्मवर्चसि - तरः । सावित्रवतीति सावित्र - वती । भवति । प्रसूत्या इति प्र - सूत्यै । तस्मात् । ब्राह्मणानाम् । उदीची । सनिः । प्रसूतेति प्र - सूता । धृत्रः । चतुष्टोम इति चतुः - स्तोमः । इति । पुरस्तात् । उपेति । दधाति । यज्ञमुखमिति यज्ञ - मुखम् । वै । धृत्रः ।

20 TS 5.3.4.5

TS 5.3.4.5

Samhita Paata

य॑ज्ञ॒मुखं च॑तु॒ष्टोमो य॑ज्ञ॒मुखमे॒व पु॒रस्ता॒द्वि या॑तयति॒ यावा॑नां भा॒गोऽसी॑ति॒ दक्षि॑णतो मा॒सा वै या॑वा
अ॒र्द्धमा॒सा अया॑वा-स्तस्मा॑द्-दक्षि॑णावृ॒तो मा॒सा अन्नं॑ वै या॒वा अन्नं॑ प्र॒जा अन्नमे॑व दक्षि॑णतो ध॒त्ते
तस्मा॑द् दक्षि॑णेना-न्नम॑द्यत ऋ॒भूणां भा॒गोऽसी॑ति॒ प॒श्चात् प्रति॑ष्ठित्यै वि॒वर्तो॑ ऽष्टाच॑त्वारि॒ंश इत्यु॑त्तरतो॑ऽनयो॑र्लो॒कयोः॑
स॒वीर्य॑त्वाय॒ तस्मा॑दि॒मौ लो॒कौ सु॒माव॑द्-वीर्यौ - []

Pada Paata

य॒ज्ञ॒मुखमि॑ति॒ यज्ञ॑ - मुखम् । च॒तु॒ष्टोम इति॑ चतुः - स्तोमः । य॒ज्ञ॒मुखमि॑ति॒ यज्ञ॑ - मुखम् ।
ए॒व । पु॒रस्ता॑त् । वी॒ति । या॒तय॑ति । या॒वा॑नाम् । भा॒गः । अ॒सि । इति॑ । दक्षि॑णतः ।
मा॒साः । वै । या॒वाः । अ॒र्द्धमा॒सा इत्य॑र्द्ध - मा॒साः । अया॑वाः । तस्मा॑त् । दक्षि॑णावृ॒त
इति॑ दक्षि॑णा - आ॒वृ॒तः । मा॒साः । अन्न॑म् । वै । या॒वाः । अन्न॑म् । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः ।
अन्न॑म् । ए॒व । दक्षि॑णतः । ध॒त्ते । तस्मा॑त् । दक्षि॑णेन । अन्न॑म् । अ॒द्य॒ते । ऋ॒भूणाम् ।
भा॒गः । अ॒सि । इति॑ । प॒श्चात् । प्रति॑ष्ठित्या॒ इति॑ प्रति॑ - स्थि॒त्यै । वि॒वर्त इति॑ वि - वर्तः
। अ॒ष्टाच॑त्वारि॒ंश इत्य॑ष्टा-च॒त्वारि॒ंशः । इति॑ । उ॒त्तर॑त इत्यु॑त्-त॒रतः । अ॒नयोः॑ । लो॒कयोः॑
। स॒वीर्य॑त्वायेति॑ स॒वीर्य॑ - त्वाय॑ । तस्मा॑त् । इ॒मौ । लो॒कौ । सु॒माव॑द्दीर्या॒विति॑ सु॒माव॑त् - वीर्यौ ।

21 TS 5.3.4.6

TS 5.3.4.6

Samhita Paata

यस्य मुख्यवतीः पुरस्तादुपधीयन्ते मुख्य एव भवत्याऽस्य मुख्यो जायते यस्या-न्नवती - दक्षिणतो-
ऽत्त्यन्नामाऽस्यौन्नादो जायते यस्य प्रतिष्ठावतीः पश्चात् प्रत्येव तिष्ठति यस्यौजस्वतीरुत्तरत औजस्व्येव
भवत्याऽस्यौजस्वी जायते ऽर्को वा एष यदग्निस्तस्यैतदेव स्तोत्रमेतच्छ्रंयदेषा विधा - []

Pada Paata

यस्य । मुख्यवतीरिति मुख्य - वतीः । पुरस्तात् । उपधीयन्त इत्युप - धीयन्ते । मुख्यः
। एव । भवति । एति । अस्य । मुख्यः । जायते । यस्य । अन्नवतीरित्यन्न - वतीः ।
दक्षिणतः । अति । अन्नम् । एति । अस्य । अन्नाद इत्यन्न - अदः । जायते । यस्य ।
प्रतिष्ठावतीरिति प्रतिष्ठा - वतीः । पश्चात् । प्रतीति । एव । तिष्ठति । यस्य । ओजस्वतीः ।
उत्तरत इत्युत् - तरतः । ओजस्वी । एव । भवति । एति । अस्य । ओजस्वी । जायते ।
अर्कः । वै । एषः । यत् । अग्निः । तस्य । एतत् । एव । स्तोत्रम् । एतत् । शुक्रम् ।
यत् । एषा । विधेति वि - धा ।

22 TS 5.3.4.7

TS 5.3.4.7

Samhita Paata

वि॒धी॒यतेऽर्क॑ ए॒व तदु॒क्त्य॑मनु॒ वि धी॑यते ऽत्य॒न्नामाऽस्या॑न्नादो जा॒यते॒ यस्यै॑षा वि॒धा वि॑धी॒यते॒ य उ॑
 चैनामे॒वं वेद॑ सृष्टी॒रुप॑ दधाति यथासृष्टमे॒वाव॑ रुन्धे न वा इ॒दं दि॒वा न नक्त॑मासीदव्या॒वृत्तं॑ ते दे॒वा ए॒ता
 व्यु॑ष्टीरपश्यन् ता उपा॑दधत् ततो वा इ॒दं () व्यौ॑च्छद्-यस्यै॒ता उप॑धी॒यन्ते॒ व्ये॒वास्मा॑ उच्छ्र॒त्यथो॑ तमं
 ए॒वाप॑हते ॥रपेचिअल् खोर्वे fओर् अनुवाकम्(अग्ने - नृचक्षसां - जनित्रं - मित्र - स्येन्द्रस्य - वसूना
 - मादित्याना - मदित्यै - देवस्य सवितुः - सावित्रवती - धृत्रो - यावाना-मृभूणां - विवर्त - श्वतुर्दश)

Pada Paata

वि॒धी॒यत॑ इति॒ वि - धी॑यते॒ । अ॒र्के॑ । ए॒व । तत् । अ॒क्त्य॑म् । अनु॑ । वी॒ति॑ । धी॒यते॒ । अ॒त्ति॑
 । अ॒न्नम् । ए॒ति॑ । अ॒स्य॒ । अ॒न्ना॒द इत्य॑न्न - अ॒दः॑ । जा॒यते॒ । यस्य॑ । ए॒षा । वि॒धेति॑ वि -
 धा । वि॒धी॒यत॑ इति॒ वि - धी॑यते॒ । यः॑ । उ॒ । च॒ । ए॒नाम् । ए॒वम् । वे॒द॑ । सृष्टीः॑ । उपे॒ति॑
 । द॒धाति॑ । य॒थासृष्ट॑मिति॒ यथा॑ - सृष्टम् । ए॒व । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे॑ । न । वै । इ॒दम् । दि॒वा ।
 न । नक्त॑म् । आ॒सीत् । अ॒व्या॒वृत्त॑मित्य॒वि - आ॒वृत्त॑म् । ते॒ । दे॒वाः । ए॒ताः । व्यु॑ष्टीरिति॒ वि
 - उ॒ष्टीः॑ । अ॒पश्य॑न् । ताः । उपे॒ति॑ । अ॒दध॑त् । ततः॑ । वै । इ॒दम् () । वी॒ति॑ । औ॒च्छत्
 । यस्य॑ । ए॒ताः । उप॑धी॒यन्ते॒ इत्यु॑प - धी॒यन्ते॒ । वी॒ति॑ । ए॒व । अ॒स्मै॑ । उ॒च्छ्र॑ति । अथो॒
 इति॑ । तमः॑ । ए॒व । अपे॒ति॑ । ह॒ते॒ ॥(अग्ने - नृचक्षसां - जनित्रं - मित्र - स्येन्द्रस्य - वसूना
 - मादित्याना - मदित्यै - देवस्य सवितुः - सावित्रवती - धृत्रो - यावाना-मृभूणां - विवर्त - श्वतुर्दश)

23 TS 5.3.5.1

TS 5.3.5.1

Samhita Paata

अग्ने॑ जा॒तान् प्रणु॑दा नः स॒पत्नानि॑ति॒ पुरस्ता॑दुप॑ दधाति जा॒ताने॒व भ्रातृ॑व्यान् प्रणु॑दते सह॑सा जा॒तानिति॑
प॒श्चाज्जनि॑ष्यमाणाने॒व प्रति॑ नुदते चतुश्चत्वारि॑शः स्तोम॒ इति॑ दक्षिण॒तो ब्रह्म॑वर्चसं॒ वै चतुश्चत्वारि॑शो
ब्रह्म॑वर्चसमे॒व दक्षिण॑तो ध॒त्ते तस्मा॑द् दक्षिणोऽद्धो॑ ब्रह्म॑वर्चसितरः षोड॒शः स्तोम॒ इत्युत्तर॑त ओजो॒
वै षोड॒श ओज॑ ए॒वोत्तर॑तो ध॒त्ते तस्मा॑ - []

Pada Paata

अग्ने॑ । जा॒तान् । प्रेति॑ । नुदु॒ । नः । स॒पत्नान् । इति॑ । पुरस्ता॑त् । उपेति॑ । दुधा॒ति
। जा॒तान् । ए॒व । भ्रातृ॑व्यान् । प्रेति॑ । नुदु॒ते । सह॑सा । जा॒तान् । इति॑ । प॒श्चात् ।
ज॒निष्य॑माणान् । ए॒व । प्रतीति॑ । नुदु॒ते । चतुश्चत्वारि॑श इति॑ चतुः - च॒त्वारि॑शः । स्तोमः॑
। इति॑ । दक्षिण॑तः । ब्रह्म॑वर्चसमिति॑ ब्रह्म - वर्च॑सम् । वै । चतुश्चत्वारि॑श इति॑ चतुः -
च॒त्वारि॑शः । ब्रह्म॑वर्चसमिति॑ ब्रह्म - वर्च॑सम् । ए॒व । दक्षिण॑तः । ध॒त्ते । तस्मा॑त् । दक्षिणः॑
। अर्द्धः॑ । ब्रह्म॑वर्चसितर॑ इति॑ ब्रह्म॑वर्चसि - तरः॑ । षोड॒शः । स्तोमः॑ । इति॑ । उत्तर॑त इत्यु॒त्
- तर॑तः । ओजः॑ । वै । षोड॒शः । ओजः॑ । ए॒व । उत्तर॑त इत्यु॒त् - तर॑तः । ध॒त्ते । तस्मा॑त् ।

24 TS 5.3.5.2

TS 5.3.5.2

Samhita Paata

दुत्तरतोऽभिप्रयायी जयति वज्रो वै चतुश्चत्वारिंशो वज्रः षोडशो यदेते इष्टके उपदधाति जाताश्चैव
जनिष्यमाणाश्च भ्रातृव्यान् प्रणुद्य वज्रमनु प्रहरति स्तृत्यै पुरीषवतीं मद्ध्य उपदधाति पुरीषं वै
मद्ध्यमात्मनः सात्मानमेवाग्निं चिनुते सात्माऽमुष्मिन् लोके भवति य एवं वेदैता वा असपत्ना
नामेष्टका यस्यैता उपधीयन्ते - []

Pada Paata

उत्तरतोऽभिप्रयायीत्युत्तरतः - अभिप्रयायी । जयति । वज्रः । वै । चतुश्चत्वारिंश इति चतुः-
चत्वारिंशः । वज्रः । षोडशः । यत् । एते इति । इष्टके इति । उपदधातीत्युप - दधाति
। जातान् । च । एव । जनिष्यमानान् । च । भ्रातृव्यान् । प्रणुद्येति प्र-नुद्य । वज्रम् ।
अनु । प्रेति । हरति । स्तृत्यै । पुरीषवतीमिति पुरीष-वतीम् । मद्ध्यै । उपेति । दधाति
। पुरीषम् । वै । मद्ध्यम् । आत्मनः । सात्मानमिति स - आत्मानम् । एव । अग्निम्
। चिनुते । सात्मेति स - आत्मा । अमुष्मिन् । लोके । भवति । यः । एवम् । वेदं
। एताः । वै । असपत्नाः । नाम । इष्टकाः । यस्य । एताः । उपधीयन्त इत्युप - धीयन्ते ।

25 TS 5.3.5.3

TS 5.3.5.3

Samhita Paata

नास्य॑ स॒पत्नो॑ भवति प॒शुर्वा ए॒ष यद॑ग्निर्विराज॑ उत्त॒मायां चित्या॑मुप॑ दधाति वि॒राज॑मेवोत्त॒मां प॒शुषु॑
दधाति॑ तस्मा॑त् प॒शुमानु॑त्त॒मां वाचं॑ वदति॑ दश॑दशोप॑ दधाति॑ सवीर्य॑त्वाया॑ऽक्ष॒णयोप॑ दधाति॑ तस्मा॑दक्ष॒णया
प॒शवोऽङ्गानि॑ प्रह॑रन्ति॒ प्रति॑ष्ठित्यै॒ यानि॑ वै छन्दा॑ऽसि सुव॒र्ग्या॑ण्यास॒न् तैर्दे॒वाः सुव॒र्गं लो॒कमा॑यन्
तेन॑ ऋष॑यो - []

Pada Paata

न । अ॒स्य । स॒पत्नः॑ । भ॒वति॑ । प॒शुः । वै । ए॒षः । यत् । अ॒ग्निः । वि॒राज॑ इति॑ वि - राजः
। उ॒त्त॒माया॑मित्यु॒त् - त॒माया॑म् । चित्या॑म् । उपेति॑ । दुधा॑ति । वि॒राज॑मिति॑ वि - राजम् । ए॒व ।
उ॒त्त॒मामित्यु॒त् - त॒माम् । प॒शुषु॑ । दुधा॑ति । तस्मा॑त् । प॒शुमानि॑ति पशु - मान् । उ॒त्त॒मामित्यु॒त्
- त॒माम् । वाचं॑म् । वदति॑ । दश॑दशेति॑ दश - दश । उपेति॑ । दुधा॑ति । स॒वीर्य॑त्वायेति॑
स॒वीर्य॑-त्वाय॑ । अ॒क्ष॒णया॑ । उपेति॑ । दुधा॑ति । तस्मा॑त् । अ॒क्ष॒णया॑ । प॒शवः॑ । अ॒ङ्गानि॑ । प्रेति॑
। ह॒रन्ति॑ । प्र॒ति॑ष्ठित्या॒ इति॑ प्र॒ति - स्थि॒त्यै । यानि॑ । वै । छन्दा॑ऽसि । सुव॒र्ग्या॑णीति॑ सुवः -
ग्या॑नि । आस॑न् । तैः । दे॒वाः । सुव॒र्गमिति॑ सुवः - गम् । लो॒कम् । आ॒यन् । तेन॑ । ऋष॑यः ।

26 TS 5.3.5.4

TS 5.3.5.4

Samhita Paata

ऽश्राम्यन् ते तपोऽतप्यन्त तानि तपसाऽपश्यन् तेभ्य एता इष्टका निरमिमतेवृच्छन्दो वरिवृच्छन्द इति
 ता उपादधत् ताभिर्वै ते सुवर्गं लोकमायन् यदेता इष्टका उपदधाति यान्येव छन्दांसि सुवर्ग्याणि
 तैरेव यजमानः सुवर्गं लोकमेति यज्ञेन वै प्रजापतिः प्रजा असृजत् ताः स्तोमं भागैरेवाऽसृजत् यत्
 - []

Pada Paata

अश्राम्यन् । ते । तपः । अतप्यन्त । तानि । तपसा । अपश्यन् । तेभ्यः । एताः ।
 इष्टकाः । निरिति । अमिमत् । एवं । छन्दः । वरिवः । छन्दः । इति । ताः । उपेति
 । उपादधत् । ताभिः । वै । ते । सुवर्गमिति सुवः-गम् । लोकम् । आयन् । यत् । एताः
 । इष्टकाः । उपदधातीत्युप - दधाति । यानि । एव । छन्दांसि । सुवर्ग्याणीति सुवः-ग्यानि
 । तैः । एव । यजमानः । सुवर्गमिति सुवः - गम् । लोकम् । इति । यज्ञेन । वै ।
 प्रजापतिरिति प्रजा - पतिः । प्रजा इति प्र - जाः । असृजत् । ताः । स्तोमं भागैरिति स्तोमं -
 भागैः । एव । असृजत् । यत् ।

27 TS 5.3.5.5

TS 5.3.5.5

Samhita Paata

स्तोमं भागा उपदधाति प्रजा एव तद्-यजमानः सृजते बृहस्पतिर्वा एतद्-यज्ञस्य तेजः समभरद्यथ
स्तोमंभागा यथ स्तोमंभागा उपदधाति सतेजसमेवाग्निं चिनुते बृहस्पतिर्वा एतां यज्ञस्य प्रतिष्ठामपश्यद्यथ
स्तोमंभागा यथ स्तोमंभागा उपदधाति यज्ञस्य प्रतिष्ठित्यै सप्तसप्तोपं दधाति सवीर्यत्वाय तिस्रो मद्ध्ये
प्रतिष्ठित्यै ॥

Pada Paata

स्तोमंभागा इति स्तोमं - भागाः । उपदधातीत्युप - दधाति । प्रजा इति प्र - जाः । एव । तत्
। यजमानः । सृजते । बृहस्पतिः । वै । एतत् । यज्ञस्य । तेजः । समिति । अभरत् । यत्
। स्तोमंभागा इति स्तोमं - भागाः । यत् । स्तोमंभागा इति स्तोमं - भागाः । उपदधातीत्युप
- दधाति । सतेजसमिति स - तेजसम् । एव । अग्निम् । चिनुते । बृहस्पतिः । वै । एताम्
। यज्ञस्य । प्रतिष्ठामिति प्रति - स्थाम् । अपश्यत् । यत् । स्तोमंभागा इति स्तोमं - भागाः
। यत् । स्तोमंभागा इति स्तोमं - भागाः । उपदधातीत्युप - दधाति । यज्ञस्य । प्रतिष्ठित्या
इति प्रति-स्थित्यै । सप्तसप्तेति सप्त - सप्त । उपेति । दधाति । सवीर्यत्वायेति सवीर्य - त्वायं
। तिस्रः । मद्ध्ये । प्रतिष्ठित्या इति प्रति - स्थित्यै ॥

28 TS 5.3.6.1

TS 5.3.6.1

Samhita Paata

रु॒श्मिरि॒त्ये॒वा ऽऽदि॒त्यम॑सृ॒जत् प्रे॒तिरि॒ति ध॑र्म॒मन्वि॑तिरि॒ति दि॒वः॑ स॒धि॒रि॒त्यन्त॑रि॒क्षं प्र॑ति॒धिरि॑ति॒ पृथि॑वीं
वि॒ष्ट॒म्भ इति॑ वृ॒ष्टिं प्र॑वे॒त्यहं॑र॒नुवे॑ति॒ रात्रि॑मु॒शिगि॑ति॒ वसू॑न् प्र॒केत॑ इति॒ रु॒द्रान्थ॑ सु॒दीति॑रि॒त्यादि॑त्यानोज॒
इति॑ पि॒तृः॑स्तन्तु॒रिति॑ प्र॒जाः पृ॑तना॒षाडि॑ति॒ प॒शून् रे॒वदि॑त्यो-ष॒धीर॑भि॒जिद॑सि यु॒क्तग्रा॑वे - []

Pada Paata

रु॒श्मिः । इति॑ । ए॒व । आ॒दि॒त्यम् । अ॒सृ॒जत् । प्रे॒तिरि॒ति प्र - इति॑ः । इति॑ । ध॑र्मम् ।
अ॒न्वि॑तिरि॒त्यनु॑ - इति॑ः । इति॑ । दि॒वम् । स॒न्धि॒रिति॑ सं - धिः । इति॑ । अ॒न्त॑रि॒क्षम् ।
प्र॒ति॒धि॒रिति॑ प्र॒ति - धिः । इति॑ । पृथि॑वीम् । वि॒ष्ट॒म्भं इति॑ वि - स्त॒म्भः । इति॑ । वृ॒ष्टिम् ।
प्र॒वेति॑ प्र - वा । इति॑ । अ॒हः । अ॒नु॒वे॒त्यनु॑-वा । इति॑ । रा॒त्रिम् । उ॒शिक् । इति॑ । वसू॑न्
। प्र॒केत॑ इति॑ प्र - के॒तः । इति॑ । रु॒द्रान् । सु॒दीति॑रिति॑ सु॒दीतिः॑ । इति॑ । आ॒दि॒त्यान्
। ओजः॑ । इति॑ । पि॒तृन् । तन्तुः॑ । इति॑ । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । पृ॑तना॒षाट् । इति॑ ।
प॒शून् । रे॒वत् । इति॑ । ओष॑धीः । अ॒भि॒जि॒दि॒त्यंभि॑ - जि॒त् । अ॒सि । यु॒क्तग्रा॑वेति॑ यु॒क्त - ग्रा॒वा ।

29 TS 5.3.6.2

TS 5.3.6.2

Samhita Paata

-न्द्राय॑ त्वेन्द्रं॑ जि॒न्वेत्ये॑व दक्षि॒णतो॑ वज्रं॑ पर्यौ॑हदुभिजित्यै॑ ताः प्र॒जा अप॑प्राणा असृजत् तास्वधि॑पतिरसीत्ये॑व प्रा॒णम॑दधा-द्यन्तेत्य॑पान॒ः स॒ःसर्प॑ इति॒ चक्षु॑र्वयो॒धा इति॑ श्रोत्रं॑ ताः प्र॒जाः प्रा॑ण॒तीर॑पान॒तीः पश्य॑न्तीः शृण्व॒तीर्न मि॑थुनी अ॒भवन् तासु॑ त्रिवृ॒दसीत्ये॑व मि॒थुन॑म॒दधात् ताः प्र॒जा मि॑थुनी - []

Pada Paata

इन्द्राय॑ । त्वा॒ । इन्द्रं॑ । जि॒न्व । इति॑ । ए॒व । दक्षि॒णतः॑ । वज्रं॑ । परीति॑ । औह॑त् । अ॒भिजि॑त्या इत्य॒भि - जि॒त्यै । ताः । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । अप॑प्राणा इत्य॒प - प्रा॒णाः । असृ॑जत् । तासु॑ । अधि॑पतिरित्य॒धि-प॑तिः । अ॒सि । इति॑ । ए॒व । प्रा॒णमि॑ति प्र-अ॒नम् । अ॒दधा॑त् । यन्ता॑ । इति॑ । अ॒पान॑मित्य॒प - अ॒नम् । स॒ःसर्प॑ इति॑ सं - सर्पः॑ । इति॑ । चक्षुः॑ । वयो॒धा इति॑ वयः - धाः । इति॑ । श्रोत्रं॑ । ताः । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । प्रा॑ण॒तीरि॑ति प्र - अ॒न॒तीः । अ॒पान॒तीरि॑त्य॒प - अ॒न॒तीः । पश्य॑न्तीः । शृण्व॒तीः । न । मि॑थुनी । अ॒भवन् । तासु॑ । त्रिवृ॒दि॒ति त्रि - वृत् । अ॒सि । इति॑ । ए॒व । मि॑थुनम् । अ॒दधा॑त् । ताः । प्र॒जा इति॑ प्र-जाः । मि॑थुनी ।

30 TS 5.3.6.3

TS 5.3.6.3

Samhita Paata

भव॑न्तीर्न प्राजा॑यन्त ताः स॒ःरो॒होऽसि॑ नीरो॒होऽसीत्ये॑व प्रा॒जंन॑यत् ताः प्र॒जाः प्रजा॑ता न प्रत्य॑तिष्ठन् ता वसु॑कोऽसि॒ वेष॑श्चिरसि॒ वस्य॑ष्टिरसीत्ये॑वैषु लो॒केषु॑ प्रत्य॑स्थापयद्यदाह॑ वसु॑कोऽसि॒ वेष॑श्चिरसि॒

वस्यष्टि॒रसीति॑ प्र॒जा ए॒व प्रजा॑ता ए॒षु लो॒केषु॑ प्रति॑ष्ठापयति॒ सात्मा॑ऽन्तरि॑क्षम् () रोहति॒ सप्रा॑णोऽमुष्मिन्
लो॒के प्रति॑ तिष्ठत्यव्य॑र्द्धुकः प्राणापा॒नाभ्यां॑ भवति॒ य ए॒वं वेद॑ ॥

Pada Paata

भव॑न्तीः । न । प्रेति॑ । अ॒जा॒यन्त॒ । ताः । स॒ऽरो॒ह इति॑ सं - रो॒हः । अ॒सि॒ । नी॒रो॒ह इति॑
निः - रो॒हः । अ॒सि॒ । इति॑ । ए॒व । प्रेति॑ । अ॒ज॒न॒यत् । ताः । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः ।
प्रजा॑ता इति॒ प्र-जा॑ताः । न । प्रतीति॑ । अ॒तिष्ठ॑न् । ताः । व॒सुकः॑ । अ॒सि॒ । वेष॑श्चिरिति॒
वेष॑-श्चिः । अ॒सि॒ । वस्य॑ष्टिः । अ॒सि॒ । इति॑ । ए॒व । ए॒षु । लो॒केषु॑ । प्रतीति॑ । अ॒स्थाप॑यत्
। यत् । आह॑ । व॒सुकः॑ । अ॒सि॒ । वेष॑श्चिरिति॒ वेष॑ - चिः । अ॒सि॒ । वस्य॑ष्टिः । अ॒सि॒ ।
इति॑ । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । ए॒व । प्रजा॑ता इति॒ प्र - जा॑ताः । ए॒षु । लो॒केषु॑ । प्रतीति॑ ।
स्थाप॑यति॒ । सात्मेति॑ स - आ॒त्मा । अ॒न्तरि॑क्षम् () । रोह॑ति । सप्रा॑ण इति॒ स - प्रा॑णः ।
अ॒मुष्मिन् । लो॒के । प्रतीति॑ । तिष्ठति॑ । अव्य॑र्द्धुक॒ इत्यवि॑ - अ॒र्द्धुकः॑ । प्रा॒णापा॒नाभ्या॑मिति॒
प्राण॑ - अ॒पा॒नाभ्या॑म् । भ॒वति॑ । यः । ए॒वम् । वेद॑ ॥

31 TS 5.3.7.1

TS 5.3.7.1

Samhita Paata

ना॒क॒स॒द्भिर्वै॑ दे॒वाः सु॒वर्गं॑ लो॒कमा॑यन् तन्ना॒क॒स॒दां॑ ना॒क॒स॒त्त्वं॑ यन्ना॒क॒स॒दं॑ उप॒दधा॑ति ना॒क॒स॒द्भिरे॒व
तद्-य॑ज॒मानः॑ सु॒वर्गं॑ लो॒कमे॑ति सु॒वर्गो॑ वै लो॒को ना॒को॒ यस्यै॒ता उप॑धी॒यन्ते॑ नास्मा॒ अकं॑ भवति
यज॑मानाय॒तनं॑ वै ना॒क॒स॒दो॒ यन्ना॒क॒स॒दं॑ उप॒दधा॑त्या॒यत॑नमे॒व तद्-य॑ज॒मानः॑ कुरु॒ते पृ॒ष्ठानां॑ वा ए॒तत्

तेजः संभृतं यन्नाकसदो यन्नाकसद - []

Pada Paata

नाकसद्भिरिति नाकसत् - भिः । वै । देवाः । सुवर्गमिति सुवः - गम् । लोकम् । आयन्न
। तत् । नाकसदामिति नाक - सदा॑म् । नाकसत्त्वमिति नाकसत् - त्वम् । यत् । नाकसद्
इति नाक - सदः । उपदधातीत्युप - दधाति । नाकसद्भिरिति नाकसत् - भिः । एव । तत् ।
यजमानः । सुवर्गमिति सुवः-गम् । लोकम् । एति । सुवर्ग इति सुवः-गः । वै । लोकः ।
नाकः । यस्य । एताः । उपधीयन्त इत्युप - धीयन्ते । न । अस्मै । अकम् । भवति ।
यजमानायतनमिति यजमान - आयतनम् । वै । नाकसद् इति नाक - सदः । यत् । नाकसद्
इति नाक - सदः । उपदधातीत्युप - दधाति । आयतनमित्या - यतनम् । एव । तत् ।
यजमानः । कुरुते । पृष्ठानाम् । वै । एतत् । तेजः । संभृतमिति सं - भृतम् । यत् ।
नाकसद् इति नाक - सदः । यत् । नाकसद् इति नाक - सदः ।

32 TS 5.3.7.2

TS 5.3.7.2

Samhita Paata

उपदधाति पृष्ठानामेव तेजोऽव रुन्धे पञ्चचोडा उप दधात्यप्सरस एवैनमेता भूता अमुष्मिन् लोक
उप शोरेऽथो तनूपानीरेवैता यजमानस्य यं द्विष्यात् तमुपदधद्भ्यायेदेताभ्य एवैनं देवताभ्य आ वृश्चति
ताजगार्तिमाच्छत्युत्तरा नाकसद्भ्य उपदधाति यथा जायामानीय गृहेषु निषादयति तादृगेव तत् - []

Pada Paata

उ॒प॒द॒धा॒ती॒त्यु॒प - द॒धा॒ति । पृ॒ष्ठाना॑म् । ए॒व । तेजः॑ । अ॒वे॒ति । रु॒न्धे । प॒ञ्च॒चो॒डा इति॑ पञ्च
 - चो॒डाः । उ॒पे॒ति । दु॒धा॒ति । अ॒प्स॒रसः॑ । ए॒व । ए॒न॒म् । ए॒ताः । भू॒ताः । अ॒मुष्मि॑न् ।
 लो॒के । उ॒पे॒ति । शे॒रे । अथो॑ इति॑ । त॒नू॒पा॒नी॒रि॒ति तनू॑ - पा॒नीः । ए॒व । ए॒ताः । यज॑मानस्य
 । यम् । द्वि॒ष्यात् । तम् । उ॒प॒द॒ध॒दि॒त्यु॒प - द॒ध॒त् । ध्या॒येत् । ए॒ता॒भ्यः । ए॒व । ए॒न॒म् ।
 दे॒वता॑भ्यः । ए॒ति । वृ॒श्च॒ति । ता॒जक् । आ॒र्ति॑म् । ए॒ति । ऋ॒च्छ॒ति । उ॒त्तरा॑ इत्युत् - त॒राः
 । ना॒क॒स॒द्भ्य इति॑ ना॒क॒स॒त्-भ्यः॑ । उ॒पे॒ति । दु॒धा॒ति । यथा॑ । जा॒याम् । आ॒नी॒ये॒त्या॑ - नी॒यं
 । गृ॒हेषु॑ । नि॒षा॒द॒य॒ती॒ति नि - सा॒द॒य॒ति । ता॒दृक् । ए॒व । तत् ।

33 TS 5.3.7.3**TS 5.3.7.3****Samhita Paata**

प॒श्चात् प्रा॒ची॒मु॒त्त॒मा॒मुप॑ द॒धा॒ति तस्मा॑त् प॒श्चात् प्रा॒ची॒ प॒त्यन्वा॑स्ते स्वयमातृ॒णां च॑ वि॒क॒र्णी चो॑त्त॒मे
 उप॑ द॒धा॒ति प्रा॒णो वै स्व॑यमातृ॒णाऽऽयु॑र्वि॒क॒र्णी प्रा॒णं चै॒वाऽऽयु॑श्च प्रा॒णाना॑मु॒त्त॒मौ ध॑त्ते तस्मा॑त्
 प्रा॒णश्चाऽऽयु॑श्च प्रा॒णाना॑मु॒त्त॒मौ नान्या॑मु॒त्तरा॑मि॒ष्टका॑मु॒प॑ द॒द्व्याद्-यदु॑न्यामु॒त्तरा॑-मि॒ष्टका॑-मु॒प॑द॒द्व्यात् प॑शूनां
 - []

Pada Paata

प॒श्चात् । प्रा॒ची॑म् । उ॒त्त॒मा॒मित्यु॑त् - त॒माम् । उ॒पे॒ति । दु॒धा॒ति । तस्मा॑त् । प॒श्चात् । प्रा॒ची॑

। पत्नी॑ । अन्विति॑ । आ॒स्ते । स्वय॑मा॒तृ॒ण्णामिति॑ स्वयं - आ॒तृ॒ण्णाम् । च॒ । वि॒क॒र्णीमिति॑
वि - क॒र्णीम् । च॒ । उ॒त्त॒मे इत्यु॑त् - त॒मे । उपेति॑ । दु॒धा॒ति । प्रा॒ण इति॑ प्र - अ॒नः । वै
। स्वय॑मा॒तृ॒ण्णेति॑ स्वयं - आ॒तृ॒ण्णा । आयुः॑ । वि॒क॒र्णीति॑ वि - क॒र्णी । प्रा॒णमिति॑ प्र - अ॒नम्
। च॒ । ए॒व । आयुः॑ । च॒ । प्रा॒णाना॑मिति॑ प्र - अ॒नाना॑म् । उ॒त्त॒मावित्यु॑त् - त॒मौ । ध॒त्ते
। तस्मा॑त् । प्रा॒ण इति॑ प्र - अ॒नः । च॒ । आयुः॑ । च॒ । प्रा॒णाना॑मिति॑ प्र - अ॒नाना॑म् ।
उ॒त्त॒मावित्यु॑त् - त॒मौ । न । अ॒न्याम् । उ॒त्तरा॑मित्युत् - त॒राम् । इष्ट॑काम् । उपेति॑ । दु॒द्ध्यात्
। यत् । अ॒न्याम् । उ॒त्तरा॑मित्युत् - त॒राम् । इष्ट॑काम् । उ॒प॒दु॒द्ध्यादित्यु॑प - दु॒द्ध्यात् । प॒शूनाम् ।

34 TS 5.3.7.4

TS 5.3.7.4

Samhita Paata

च॒ यज॑मानस्य च प्रा॒णं चाऽऽ*यु॒श्चापि॑ द॒द्ध्यात् तस्मा॑न्ना-न्यो॒त्तरेष्ट॑को॒प॒धेया॑ स्वयमा॒तृ॒ण्णामुप॑ दधात्य॒सौ
वै स्वय॑मा॒तृ॒ण्णा-ऽमूमे॒वोप॑ ध॒त्ते ऽश्च॑मुप॑ घ्रापयति प्रा॒णमे॒वास्या॑ दधात्य॒थो प्रा॒जाप॑त्यो वा अ॒श्वः
प्रा॒जाप॑तिनै॒वाग्निं॑ चि॒नुते॑ स्वयमा॒तृ॒ण्णा भ॑वति प्रा॒णाना॑मु॒त्सृष्ट्या॑ अ॒थो सु॒वर्ग॑स्य लो॒कस्याऽनु॑ख्यात्या
ए॒षा वै () दे॒वानां॑ वि॒क्रान्ति॑र्यद्-वि॒क॒र्णी यद्-वि॒क॒र्णीमु॒प॒दधा॑ति दे॒वानां॑मे॒व वि॒क्रान्ति॑मनु॒ विक्र॑मत
उ॒त्तर॑त् उ॒प॒दधा॑ति तस्मा॑दु॒त्तर॑त् उ॒प॒चारो॑ऽग्नि वा॒युमती॑ भवति॒ समि॑द्ध्यै ॥

Pada Paata

च॒ । यज॑मानस्य । च॒ । प्रा॒णमिति॑ प्र - अ॒नम् । च॒ । आयुः॑ । च॒ । अपीति॑ । दु॒द्ध्यात् ।

तस्मात् । न । अन्या । उत्तरेत्युत्-तरा । इष्टका । उपधेयेत्युप - धेया । स्वयमातृणामिति
 स्वयं - आतृणाम् । उपेति । दधाति । असौ । वै । स्वयमातृणोति स्वयं - आतृणा ।
 अमूम् । एव । उपेति । धत्ते । अश्वम् । उपेति । घ्रापयति । प्राणमिति प्र - अनम् ।
 एव । अस्याम् । दधाति । अथो इति । प्राजापत्य इति प्राजा - पत्यः । वै । अश्वः ।
 प्राजापतिनेति प्राजा - पतिना । एव । अग्निम् । चिनुते । स्वयमातृणोति स्वयं - आतृणा ।
 भवति । प्राणानामिति प्र - अनानाम् । उथ्सृष्ट्या इत्युत् - सृष्ट्यै । अथो इति । सुवर्गस्येति
 सुवः - गस्य । लोकस्य । अनुख्यात्या इत्यनु - ख्यात्यै । एषा । वै () । देवानाम् ।
 विक्रान्तिरिति वि - क्रान्तिः । यत् । विकर्णीति वि - कर्णी । यत् । विकर्णीमिति वि -
 कर्णीम् । उपदधातीत्युप - दधाति । देवानाम् । एव । विक्रान्तिमिति वि- क्रान्तिम् । अनु
 । वीति । क्रमते । उत्तरत इत्युत् - तरतः । उपेति । दधाति । तस्मात् । उत्तरत उपचार
 इत्युत्तरतः - उपचारः । अग्निः । वायुमतीति वायु - मती । भवति । समिद्ध्या इति सं - इद्ध्यै ॥

35 TS 5.3.8.1

TS 5.3.8.1

Samhita Paata

छन्दास्युप दधाति पशवो वै छन्दासि पशून्नेवाव रुन्धे छन्दासि वै देवानां वामं पशवो
 वाममेव पशून्व रुन्ध एताः ह वै यस्सेन-श्चैत्रियायण-श्चिति विदां चकार तया वै स पशून्वारुन्ध
 यदेतामुपदधाति पशून्नेवाव रुन्धे गायत्रीः पुरस्तादुप दधाति तेजो वै गायत्री तेज एव - []

Pada Paata

छन्दा॑सि । उपेति॑ । दुधा॑ति । प॒शवः॑ । वै । छन्दा॑सि । प॒शून् । ए॒व । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे ।
 छन्दा॑सि । वै । दे॒वाना॑म् । वा॒मम् । प॒शवः॑ । वा॒मम् । ए॒व । प॒शून् । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे ।
 ए॒ताम् । ह॒ । वै । य॒ज्ञेन॑ इति॑ य॒ज्ञ - से॒नः । चै॒त्रिया॑य॒णः । चि॒तिम् । वि॒दाम् । च॒का॒र ।
 तया॑ । वै । सः । प॒शून् । अ॒वेति॑ । अ॒रु॒न्ध । यत् । ए॒ताम् । उ॒प॒दधा॑तीत्यु॒प - दुधा॑ति ।
 प॒शून् । ए॒व । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । गा॒य॒त्रीः । पु॒रस्ता॑त् । उपेति॑ । दुधा॑ति । तेजः॑ । वै ।
 गा॒य॒त्री । तेजः॑ । ए॒व ।

36 TS 5.3.8.2

TS 5.3.8.2

Samhita Paata

मु॒ख॒तो ध॑त्ते मूर्द्ध॑न्वती॒र्भव॑न्ति मूर्द्धा॑नमे॒वैन॑ समा॒नाना॑ करोति त्रि॒ष्टुभ॒ उप॑ दधातीन्द्रि॒यं वै त्रि॒ष्टुगिन्द्रि॒यमे॒व
 म॑द्ध्य॒तो ध॑त्ते जग॑तीरु॒प दधा॑ति जाग॑ता वै प॒शवः॑ प॒शून्नेवा॑व रु॒न्धे ऽनु॒ष्टुभ॒ उप॑ दधाति प्रा॒णा वा
 अ॑नु॒ष्टुप् प्रा॒णाना॑मु॒त्सृष्ट्यै॑ बृ॒हती॑रु॒ष्णिहाः॑ प॒ङ्कीर॑क्षर॒पङ्कीरि॑ति वि॒षु॒रूपाणि॑ छन्दा॑स्यु॒प दधा॑ति वि॒षु॒रूपा
 वै प॒शवः॑ प॒शवः॑ - []

Pada Paata

मु॒ख॒तः । ध॑त्ते । मूर्द्ध॑न्वती॒रिति॑ मूर्ध॑न् - वतीः॑ । भ॒व॑न्ति । मूर्द्धा॑नम् । ए॒व । ए॒नम् ।
 समा॒नाना॑म् । क॒रोति॑ । त्रि॒ष्टुभः॑ । उपेति॑ । दुधा॑ति । इन्द्रि॒यम् । वै । त्रि॒ष्टुक् । इन्द्रि॒यम्
 । ए॒व । म॑द्ध्य॒तः । ध॑त्ते । जग॑तीः । उपेति॑ । दुधा॑ति । जाग॑ताः । वै । प॒शवः॑ । प॒शून्
 । ए॒व । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । अ॒नु॒ष्टुभ॒ इत्य॑नु - स्तु॒भः । उपेति॑ । दुधा॑ति । प्रा॒णा इति॑ प्र -

अ॒नाः । वै । अ॒नु॒ष्टु॒बि॒त्य॑नु - स्तुप् । प्रा॒णा॒ना॒मि॒ति॑ प्र - अ॒ना॒ना॑म् । उ॒थ्सृ॑ष्ट्या इत्युत् - सृष्ट्यै
 । बृ॒ह॒तीः । उ॒ष्णि॒हाः । प॒ङ्कीः । अ॒क्षर॑पङ्कीरित्यक्षरं - प॒ङ्कीः । इति॑ । वि॒षु॒रूपा॒णीति॑ वि॒षु -
 रूपा॒णि । छ॒न्दा॑सि । उ॒पेति॑ । दु॒धा॒ति । वि॒षु॒रूपा॒ इति॑ वि॒षु - रूपाः । वै । प॒श॒वः । प॒श॒वः ।

37 TS 5.3.8.3

TS 5.3.8.3

Samhita Paata

-छ॒न्दा॑सि वि॒षु॒रूपा॒ने॒व प॒शू॒न॒व रु॒न्धे वि॒षु॒रूप॑मस्य गृ॒हे दृ॑श्यते यस्यै॒ता उ॑प॒धी॒यन्ते॑ य उ॑ चै॒ना
 ए॒वं वे॒दाऽ*ति॑च्छ॒न्दस॑मु॒प॒ दधा॒त्यति॑च्छ॒न्दा॒ वै सर्वा॑णि छ॒न्दा॑सि स॒र्वेभि॑रे॒वैनं॑ छ॒न्दो॑भिश्चि॒नुते॑ व॒र्ष्म
 वा ए॒षा छ॒न्द॑सां॒ यदति॑च्छ॒न्दा॒ यदति॑च्छ॒न्दस॑-मु॒प॒दधा॑ति व॒र्ष्मै॒वैनं॑ स॒मा॒ना॒नां करो॑ति द्वि॒पदा॑ उप॑
 दधा॑ति द्वि॒पदा॑-यज॑मानः () प्रति॑ष्ठित्यै ॥

Pada Paata

छ॒न्दा॑सि । वि॒षु॒रूपा॒निति॑ वि॒षु - रूपा॒न् । ए॒व । प॒शू॒न् । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । वि॒षु॒रूप॑मिति॑
 वि॒षु-रूप॑म् । अ॒स्य । गृ॒हे । दृ॒श्यते॑ । य॒स्य । ए॒ताः । उ॒प॒धी॒यन्त॑ इत्यु॒प - धी॒यन्ते॑ । यः
 । उ॒ । च॒ । ए॒नाः । ए॒वम् । वे॒द॑ । अ॒ति॑च्छ॒न्दस॑मित्यति॑ - छ॒न्दस॑म् । उ॒पेति॑ । दु॒धा॒ति
 । अ॒ति॑च्छ॒न्दा॒ इत्यति॑ - छ॒न्दाः । वै । सर्वा॑णि । छ॒न्दा॑सि । स॒र्वेभिः॑ । ए॒व । ए॒नम् ।
 छ॒न्दो॑भि॒रिति॑ छ॒न्दः-भिः॑ । चि॒नुते॑ । व॒र्ष्म । वै । ए॒षा । छ॒न्द॑साम् । यत् । अ॒ति॑च्छ॒न्दा॒
 इत्यति॑ - छ॒न्दाः । यत् । अ॒ति॑च्छ॒न्दस॑मित्यति॑ - छ॒न्दस॑म् । उ॒प॒दधा॑तीत्यु॒प - दधा॑ति । व॒र्ष्म
 । ए॒व । ए॒नम् । स॒मा॒ना॒नाम् । क॒रोति॑ । द्वि॒पदा॑ इति॑ द्वि - पदाः । उ॒पेति॑ । दु॒धा॒ति ।

द्विपादिति द्वि - पात् । यजमानः () । प्रतिष्ठित्या इति प्रति - स्थित्यै ॥

38 TS 5.3.9.1

TS 5.3.9.1

Samhita Paata

सर्वाभ्यो वै देवताभ्योऽग्निश्चीयते यत् सयुजो नोपदुद्ध्याद् देवता अस्याग्निं वृञ्जीरन् यत् सयुजं
उपदधात्यात्मनैवैनं सयुजं चिनुते नाग्निना व्युद्धयतेऽथो यथा पुरुषः स्नावभिः संतत एवमेवैताभिर्ऽग्निः
संततोऽग्निना वै देवाः सुवर्गं लोकमायन् ता अमूः कृत्तिका अभवन् यस्यैता उप धीयन्ते सुवर्गमेव
- []

Pada Paata

सर्वाभ्यः । वै । देवताभ्यः । अग्निः । चीयते । यत् । सयुज इति स - युजः । न ।
उपदुद्ध्यादित्युप - दुध्यात् । देवताः । अस्य । अग्निम् । वृञ्जीरन् । यत् । सयुज इति स -
युजः । उपदधातीत्युप - दधाति । आत्मना । एव । एनम् । सयुजमिति स-युजम् । चिनुते
। न । अग्निना । वीति । व्युद्धयते । अथो इति । यथा । पुरुषः । स्नावभिरिति स्नाव - भिः
। संतत इति सं-ततः । एवम् । एव । एताभिः । अग्निः । संतत इति सं-ततः । अग्निना
। वै । देवाः । सुवर्गमिति सुवः - गम् । लोकम् । आयन् । ताः । अमूः । कृत्तिकाः ।
अभवन् । यस्य । एताः । उपधीयन्त इत्युप - धीयन्त । सुवर्गमिति सुवः - गम् । एव ।

39 TS 5.3.9.2

TS 5.3.9.2

Samhita Paata

लो॒कमे॑ति॒ गच्छ॑ति॒ प्रका॑शं चि॒त्रमे॒व भ॑वति॒ मण्ड॑लेष्ट॒का उप॑ दधाती॒मे वै लो॒का म॑ण्डलेष्ट॒का इ॒मे
खलु॑ वै लो॒का दे॒वपुरा॑ दे॒वपुरा॑ ए॒व प्रवि॑शति॒ नाऽऽ*ति॑माच्छ॑त्य॒ग्निं चि॑क्या॒नो वि॒श्वज्यो॑तिष॒ उप॑
दधाती॒माने॒वैताभि॑-लो॒कान् ज्योति॑ष्मतः॒ कुरु॑तेऽथो॒ प्राणा॑ने॒वैता यज॑मानस्य॒ दाद्ध॑त्ये॒ता वै दे॒वताः॑
सुव॑र्ग्यास्ता ए॒वा- () -न्वा॒रभ्य॑ सुव॑र्गं लो॒कमे॑ति ॥

Pada Paata

लो॒कम् । ए॒ति । गच्छ॑ति । प्र॒का॒शमि॑ति॒ प्र-का॒शम् । चि॒त्रम् । ए॒व । भ॒वति॑ । म॒ण्डले॑ष्ट॒का
इति॑ मण्डल - इष्ट॒काः । उपे॑ति॒ । द॒धाति॑ । इ॒मे । वै । लो॒काः । म॒ण्डले॑ष्ट॒का इति॑ मण्डल -
इष्ट॒काः । इ॒मे । खलु॑ । वै । लो॒काः । दे॒वपुरा॑ इति॑ दे॒व-पुराः । दे॒वपुरा॑ इति॑-पुराः । ए॒व ।
प्रेति॑ । वि॒शति॑ । न । आ॒र्तिम् । ए॒ति । ऋच्छ॑ति । अ॒ग्निम् । चि॑क्या॒नः । वि॒श्वज्यो॑तिष॒ इति॑
वि॒श्व - ज्यो॑तिषः । उपे॑ति॒ । द॒धाति॑ । इ॒मान् । ए॒व । ए॒ताभिः॑ । लो॒कान् । ज्योति॑ष्मतः ।
कुरु॑ते । अथो॒ इति॑ । प्रा॒णानि॑ति॒ प्र - अ॒नान् । ए॒व । ए॒ताः । यज॑मानस्य । दा॒द्धति॑ । ए॒ताः
। वै । दे॒वताः॑ । सुव॑र्ग्या इति॑ सुवः - र्ग्याः । ताः । ए॒व () । अ॒न्वा॒रभ्ये॑त्य॒नु - आ॒रभ्य॑ ।
सुव॑र्गमि॒ति सुवः - गम् । लो॒कम् । ए॒ति ॥

40 TS 5.3.10.1

TS 5.3.10.1

Samhita Paata

वृष्टिसनीरुपं दधाति वृष्टिमेवाव रुन्धे यदेकधोपदुद्ध्यादेकमृतुं वरुषेदनुपरिहारः सादयति तस्मात्
 सर्वानृतून् वरुषति पुरोवातसनि-रसीत्याहैतद्वै वृष्ट्यै रूपः रूपेणैव वृष्टिमव रुन्धे सँयानीभिर्वै देवा
 इमान् लोकान्थ समयुस्तथ सँयानीनाः सँयानित्वं यथ सँयानीरुपदधाति यथाऽप्सु नावा सँयात्येव
 - []

Pada Paata

वृष्टिसनीरिति वृष्टि - सनीः । उपेति । दधाति । वृष्टिम् । एव । अवेति । रुन्धे । यत् ।
 एकधेत्येक - धा । उपदुद्ध्यादित्युप - दुद्ध्यात् । एकम् । ऋतुम् । वरुषेत् । अनुपरिहारमित्यनु
 - परिहारम् । सादयति । तस्मात् । सर्वान् । ऋतून् । वरुषति । पुरोवातसनिरिति पुरोवात
 - सनिः । असि । इति । आह । एतत् । वै । वृष्ट्यै । रूपम् । रूपेण । एव । वृष्टिम् ।
 अवेति । रुन्धे । सँयानीभिरिति सं - यानीभिः । वै । देवाः । इमान् । लोकान् । समिति
 । अयुः । तत् । सँयानीनामिति सं - यानीनाम् । सँयानित्वमिति सँयानि - त्वम् । यत् ।
 सँयानीरिति सं - यानीः । उपदधातीत्युप - दधाति । यथा । अप्सिस्वत्यप् - सु । नावा ।
 सँयातीति सं - याति । एवम् ।

41 TS 5.3.10.2

TS 5.3.10.2

Samhita Paata

-मेवैताभि॑ र्यज॑मान इ॒मान् लो॒कान्त्सं॑ या॒ति॒ प्ल॒वो वा ए॒षोऽग्ने॑र्यथ॒ सँयानी॑र्यथ॒ सँयानी॑रुप॒धाति॑
प्ल॒वमे॒वैत॒म॒ग्र॒य॒ उप॑दधात्यु॒त यस्यै॒तासूप॑हि॒तास्वापोऽग्नि॑ः ह॒रन्त्य॑ह॒त ए॒वास्या॒-ग्निरा॑दित्येष्ट॒का उप॑
दधा॒त्यादि॒त्या वा ए॒तं भू॒त्यै प्र॑ति॒नुद॑न्ते॒ योऽलं॑ भू॒त्यै सन् भू॒तिं न प्रा॑प्नो॒त्यादि॒त्या - []

Pada Paata

ए॒व । ए॒ताभिः॑ । यज॑मानः । इ॒मान् । लो॒कान् । समि॑ति । या॒ति । प्ल॒वः । वै । ए॒षः । अ॒ग्नेः
। यत् । सँयानी॑रिति॒ सं - यानी॑ः । यत् । सँयानी॑रिति॒ सं - यानी॑ः । उ॒प॒द॒धा॒तीत्यु॑प॒-द॒धाति॑ ।
प्ल॒वम् । ए॒व । ए॒तम् । अ॒ग्र॒ये । उपे॑ति । दु॒धा॒ति । उ॒त । यस्य॑ । ए॒तासु॑ । उप॑हि॒तास्वि॒त्युप॑
- हि॒तासु॑ । आपः॑ । अ॒ग्निम् । ह॒रन्ति॑ । अ॒ह॒तः । ए॒व । अ॒स्य । अ॒ग्निः । आ॒दि॒त्येष्ट॒का
इ॒त्यादि॒त्य - इ॒ष्ट॒काः । उपे॑ति । दु॒धा॒ति । आ॒दि॒त्याः । वै । ए॒तम् । भू॒त्यै । प्र॑तीति ।
नु॒द॒न्ते । यः । अ॒लम् । भू॒त्यै । सन् । भू॒तिम् । न । प्रा॑प्नो॒तीति॑ प्र - आ॒प्नो॒ति । आ॒दि॒त्याः ।

42 TS 5.3.10.3

TS 5.3.10.3

Samhita Paata

एवैनं भूतिं गमयन्त्यसौ वा एतस्याऽऽदित्यो रुचमा दत्ते योऽग्निं चित्वा न रोचते यदादित्येष्टका
उपदधातीत्युप-वास्मिन्नादित्यो रुचं दधाति यथाऽसौ देवानां रोचते एवमेवैष मनुष्याणां रोचते
घृतेष्टका उप दधात्येतद्वा अग्नेः प्रियं धाम यद्-घृतं प्रियेणैवेन धाम्ना समर्द्धयत्य - []

Pada Paata

एव । एनम् । भूतिम् । गमयन्ति । असौ । वै । एतस्य । आदित्यः । रुचम् । एति ।
दत्ते । यः । अग्निम् । चित्वा । न । रोचते । यत् । आदित्येष्टका इत्यादित्य - इष्टकाः ।
उपदधातीत्युप - दधाति । असौ । एव । अस्मिन् । आदित्यः । रुचम् । दधाति । यथा ।
असौ । देवानाम् । रोचते । एवम् । एव । एषः । मनुष्याणाम् । रोचते । घृतेष्टका इति
घृत - इष्टकाः । उपेति । दधाति । एतत् । वै । अग्नेः । प्रियम् । धाम । यत् । घृतम् ।
प्रियेण । एव । एनम् । धाम्ना । समिति । अर्द्धयति ।

43 TS 5.3.10.4

TS 5.3.10.4

Samhita Paata

-थो तेजसा ऽनुपरिहारं सादय-त्यपरिवर्ग-मेवास्मिन् तेजो दधाति प्रजापतिरग्निमचिनुत् स यशसा
व्यार्द्धयत् स एता यशोदा अपश्यत् ता उपाधत् ताभिर्वै स यश आत्मन्नधत् यद्यशोदा उपदधाति
यश एव ताभिर्यजमान आत्मन् धत्ते पञ्चोप दधाति पाङ्कः पुरुषो यावानेव पुरुषस्तस्मिन् यशो
दधाति ॥

Pada Paata

अथो॒ इति॑ । तेज॑सा । अ॒नु॒परि॒हार॑मित्य॑नु - परि॒हार॑म् । सा॒द॒य॒ति । अ॒परि॒वर्ग॑मित्य॑परि - वर्ग॑म् ।
 । ए॒व । अ॒स्मिन् । तेजः॑ । दु॒धा॒ति । प्र॒जाप॑तिरिति॑ प्र॒जा - प॒तिः । अ॒ग्नि॑म् । अ॒चि॒नुत् । सः ।
 । यश॑सा । वी॒ति । आ॒र्ध्र्य॒त् । सः । ए॒ताः । य॒शो॒दा इति॑ यशः - दाः । अ॒प॒श्यत् । ताः ।
 उ॒पेति॑ । अ॒ध॒त् । ताभिः॑ । वै । सः । यशः॑ । आ॒त्मन् । अ॒ध॒त् । यत् । य॒शो॒दा इति॑ यशः
 - दाः । उ॒प॒द॒धा॒तीत्यु॑प - द॒धा॒ति । यशः॑ । ए॒व । ताभिः॑ । यज॑मानः । आ॒त्मन् । ध॒त्ते । प॒ञ्च ।
 उ॒पेति॑ । दु॒धा॒ति । पा॒ङ्कः । पु॒रुषः॑ । या॒वान् । ए॒व । पु॒रुषः॑ । तस्मिन् । यशः॑ । दु॒धा॒ति ॥

44 TS 5.3.11.1**TS 5.3.11.1****Samhita Paata**

दे॒वा॒सु॒राः सँय॑त्ता आ॒सुन् क॑नीया॒शसो॑ दे॒वा आ॒सुन् भू॒या॒शसो॑ऽअ॒सु॒रास्ते॑ दे॒वा ए॒ता इ॒ष्टका॑ अ॒प॒श्यन् ता॑
 उ॒पा॒द॒धत॑ भू॒यस्कृ॑दु॒सीत्ये॒व भू॒या॒शसो॑ऽभ॒वन् व॒न॒स्पति॑भि॒-रोष॑धीभि॒-र्व॒रि॒व॒स्कृ॑दु॒सीती॒-मा॒म॒ज॒यन् प्रा॒च्य॒सीति॑
 प्रा॒चीं दि॒शम॑ज॒यन्नु॒द्धा ऽसी॒त्य॒मू॒म॒ज॒यन्-न॒न्तरि॑क्ष॒सद॑स्य॒न्तरि॑क्षे सी॒देत्य॒-न्तरि॑क्ष॒म॒ज॒यन् ततो॑ दे॒वा
 अ॒भ॒वन् - []

Pada Paata

दे॒वा॒सु॒रा इति॑ दे॒व-अ॒सु॒राः । सँय॑त्ता इति॑ सं - य॒त्ताः । आ॒स॒न् । क॑नीया॒शसः॑ । दे॒वाः ।
 आ॒स॒न् । भू॒या॒शसः॑ । अ॒सु॒राः । ते । दे॒वाः । ए॒ताः । इ॒ष्टकाः॑ । अ॒प॒श्यन् । ताः

। उपेति॑ । अ॒द॒ध॒त् । भू॒य॒स्कृ॒दिति॑ भू॒यः - कृ॒त् । अ॒सि॒ । इति॑ । ए॒व । भू॒या॑ः॒सः ।
 अ॒भ॒व॒न् । व॒न॒स्पति॑भि॒रिति॑ व॒न॒स्पति॑ - भिः॒ । ओष॑धीभि॒रित्योष॑धि - भिः॒ । व॒रि॒व॒स्कृ॒दिति॑
 व॒रि॒वः - कृ॒त् । अ॒सि॒ । इति॑ । इ॒माम् । अ॒ज॒य॒न् । प्रा॒ची॑ । अ॒सि॒ । इति॑ । प्रा॒ची॑म् ।
 दि॒शम् । अ॒ज॒य॒न् । ऊ॒र्ध्वा । अ॒सि॒ । इति॑ । अ॒मू॒म् । अ॒ज॒य॒न् । अ॒न्त॒रि॒क्ष॒स॒दित्य॑न्त॒रि॒क्ष -
 स॒त् । अ॒सि॒ । अ॒न्त॒रि॒क्षे । सी॒द॒ । इति॑ । अ॒न्त॒रि॒क्ष॒म् । अ॒ज॒य॒न् । त॒तः । दे॒वाः । अ॒भ॒व॒न् ।

45 TS 5.3.11.2

TS 5.3.11.2

Samhita Paata

परा॑ऽसु॒रा य॒स्यै॒ता उ॒प॒धी॒यन्ते॑ भू॒या॑ने॒व भ॑व॒त्य॒भी॒मान् लो॒कान् ज॑यति॒ भव॑त्या॒त्मना॒ परा॑ऽस्य॒ भ्रातृ॑व्यो
 भव॑त्य॒प्सुष॑द॒सि श्ये॑न॒सद॑सी॒त्याहे॑त॒द्वा अ॒ग्ने रू॒पम् रू॒पेणै॑वा॒ग्निम॑व॒ रुन्धे॑ पृ॒थि॒व्यास्त्वा द्र॑वि॒णे सा॒दया॑मी॒-
 त्याहे॑माने॒वैताभि॑-लो॒कान् द्र॑वि॒णाव॑तः कुरु॒त आ॒युष्या॑ उ॒प द॑धा॒त्यायु॑रे॒वा - []

Pada Paata

प॒रेति॑ । अ॒सु॒राः । य॒स्य॑ । ए॒ताः । उ॒प॒धी॒यन्त॑ इत्यु॒प - धी॒यन्ते॑ । भू॒यान् । ए॒व । भ॒व॒ति॒ ।
 अ॒भी॒ति॑ । इ॒मान् । लो॒कान् । ज॒य॒ति॒ । भ॑व॒ति॒ । आ॒त्मना॑ । प॒रेति॑ । अ॒स्य॒ । भ्रातृ॑व्यः ।
 भ॒व॒ति॒ । अ॒प्सुष॑दित्य॒प्सु - स॒त् । अ॒सि॒ । श्ये॑न॒स॒दिति॑ श्ये॑न - स॒त् । अ॒सि॒ । इति॑ । आ॒ह॒
 । ए॒तत् । वै । अ॒ग्नेः । रू॒पम् । रू॒पेण॑ । ए॒व । अ॒ग्निम् । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे॑ । पृ॒थि॒व्याः ।
 त्वा॒ । द्र॑वि॒णे । सा॒दया॑मि॒ । इति॑ । आ॒ह॒ । इ॒मान् । ए॒व । ए॒ताभिः॑ । लो॒कान् । द्र॑वि॒णाव॑त॒
 इति॑ द्र॑वि॒ण - व॒तः । कुरु॑ते॒ । आ॒युष्याः॑ । उ॒पेति॑ । द॒धा॒ति॒ । आ॒युः । ए॒व ।

46 TS 5.3.11.3

TS 5.3.11.3

Samhita Paata

-स्मिन् दधात्यग्ने यत्ते परः हन्नामेत्याहैतद्वा अग्नेः प्रियं धामं प्रियमेवास्य धामोपाऽऽप्नोति तावेहि सः रभावहा इत्याह व्यैवैनेन परि धत्ते पाञ्चजन्येष्वप्यैद्वयम् इत्याहैष वा अग्निः पाञ्चजन्यो यः पञ्चचितीक-स्तस्मादेवमाहर्तव्या उप () दधात्येतद्वा ऋतूनां प्रियं धाम यदृतव्या ऋतूनामेव प्रियं धामाव रुन्धे सुमेक इत्याह सँवत्सरो वै सुमेकः सँवत्सरस्यैव प्रियं धामोपाऽऽप्नोति ॥

Pada Paata

अस्मिन् । दधाति । अग्ने । यत् । ते । परम् । हत् । नाम । इति । आह । एतत् । वै । अग्नेः । प्रियम् । धामं । प्रियम् । एव । अस्य । धामं । उपेति । आप्नोति । तौ । एति । इहि । समिति । रभावहै । इति । आह । वीति । एव । एनेन । परीति । धत्ते । पाञ्चजन्येष्विति पाञ्च - जन्येषु । अपीति । एधि । अग्ने । इति । आह । एषः । वै । अग्निः । पाञ्चजन्य इति पाञ्च - जन्यः । यः । पञ्चचितीक इति पञ्च-चितीकः । तस्मात् । एवम् । आह । ऋतव्याः । उपेति () । दधाति । एतत् । वै । ऋतूनाम् । प्रियम् । धामं । यत् । ऋतव्याः । ऋतूनाम् । एव । प्रियम् । धामं । अवेति । रुन्धे । सुमेक इति सु - मेकः । इति । आह । सँवत्सर इति सं - वत्सरः । वै । सुमेक इति सु - मेकः । सँवत्सरस्येति सं - वत्सरस्य । एव । प्रियम् । धामं । उपेति । आप्नोति ॥

47 TS 5.3.12.1

TS 5.3.12.1

Samhita Paata

प्रजापतेरक्षयश्चयत् तत् पराऽपतत् तदश्वोऽभवद्-यदश्वयत् तदश्वस्याश्वत्वं तद्देवा अश्वमेधेनैव प्रत्यदधुरेष
वै प्रजापतिः सर्वं करोति योऽश्वमेधेन यजते सर्व एव भवति सर्वस्य वा एषा प्रायश्चित्तिः सर्वस्य
भेषजः सर्वं वा एतेन पाप्मानं देवा अंतरन्नापि वा एतेन ब्रह्महृत्यामंतरन्थु सर्वं पाप्मानं - []

Pada Paata

प्रजापतेरिति प्रजा - पतेः । अक्षि । अश्वयत् । तत् । परेति । अपतत् । तत् । अश्वः
। अभवत् । यत् । अश्वयत् । तत् । अश्वस्य । अश्वत्वमित्यश्व- त्वम् । तत् । देवाः ।
अश्वमेधेनेत्यश्व - मेधेन । एव । प्रतीति । अदधुः । एषः । वै । प्रजापतिमिति प्रजा - पतिम्
। सर्वम् । करोति । यः । अश्वमेधेनेत्यश्व - मेधेन । यजते । सर्वः । एव । भवति । सर्वस्य
। वै । एषा । प्रायश्चित्तिः । सर्वस्य । भेषजम् । सर्वम् । वै । एतेन । पाप्मानम् । देवाः ।
अंतरन् । अपीति । वै । एतेन । ब्रह्महृत्यामिति ब्रह्म - हृत्याम् । अंतरन् । सर्वम् । पाप्मानम् ।

48 TS 5.3.12.2

TS 5.3.12.2

Samhita Paata

तरति॑ तर॑ति ब्रह्म॑हत्यां यो॑ऽश्वमे॒धेन॑ यज॑ते य उ॑ चैनमे॒वं वेदो॑त्तरं॒ वै तत् प्र॒जाप॑तेरक्ष्य॑श्चय॑त्
 तस्मा॑दश्व॑स्योत्तर॑तोऽव॑ द्यन्ति॑ दक्षि॑णतो॑ऽन्येषां॑ पशू॑नां वै॒तसः॑ कटो॑ भवत्य॑प्सुयो॒निर्वा अश्वो॑ऽप्सुजो
 वे॒तसः॑ स्व ए॒वैनं॑ यो॒नौ प्र॑तिष्ठापयति॑ चतु॑ष्टोमः॑ स्तोमो॑ भवति॑ सुर॒ड् वा अश्व॑स्य सक्थ्या॑ऽवृ॒हत् ()
 तद्-दे॒वाश्च॑तुष्टो॒मेने॑व प्रत्य॑दधुर्य॑च्चतुष्टोमः॑ स्तोमो॑ भवत्य॑श्वस्य॑ सर्व॑त्वाय॑ ॥

Pada Paata

तर॑ति । तर॑ति । ब्रह्म॑हत्यामिति॑ ब्रह्म - ह॒त्याम् । यः । अ॒श्वमे॒धेनेत्य॑श्च - मे॒धेन॑ । यज॑ते । यः ।
 उ॑ । च॒ । ए॒नम् । ए॒वम् । वेद॑ । उत्त॑रमित्युत् - त॒रम् । वै । तत् । प्र॒जाप॑तेरिति॑ प्र॒जा - प॒तेः ।
 अक्षि॑ । अ॒श्वय॑त् । तस्मा॑त् । अश्व॑स्य । उत्त॑रत इत्युत् - त॒रतः॑ । अवे॑ति । द्यन्ति॑ । द॒क्षिण॑तः
 । अ॒न्येषां॑ । प॒शूनाम् । वै॒तसः॑ । कटः॑ । भ॒वति॑ । अ॒प्सुयो॒निरित्य॑प्सु - यो॒निः । वै ।
 अश्वः॑ । अ॒प्सुज॑ इत्य॑प्सु - जः । वे॒तसः॑ । स्वे । ए॒व । ए॒नम् । यो॒नौ । प्र॑तीति॑ । स्थाप॑यति॑
 । च॒तुष्टो॒म इति॑ चतुः - स्तो॒मः । स्तोमः॑ । भ॒वति॑ । सुर॒ट् । ह॒ । वै । अश्व॑स्य । सक्थि॑ ।
 एति॑ । अवृ॒हत् () । तत् । दे॒वाः । च॒तुष्टो॒मेनेति॑ चतुः-स्तो॒मेन॑ । ए॒व । प्र॑तीति॑ । अ॒दधुः॑ ।
 यत् । च॒तुष्टो॒म इति॑ चतुः - स्तो॒मः । स्तोमः॑ । भ॒वति॑ । अश्व॑स्य । सर्व॑त्वायेति॑ सर्व - त्वाय॑ ॥